NEVZUHUR

Sayı : 14
Mart 2010

Edebiyat - Kültür - Sanat

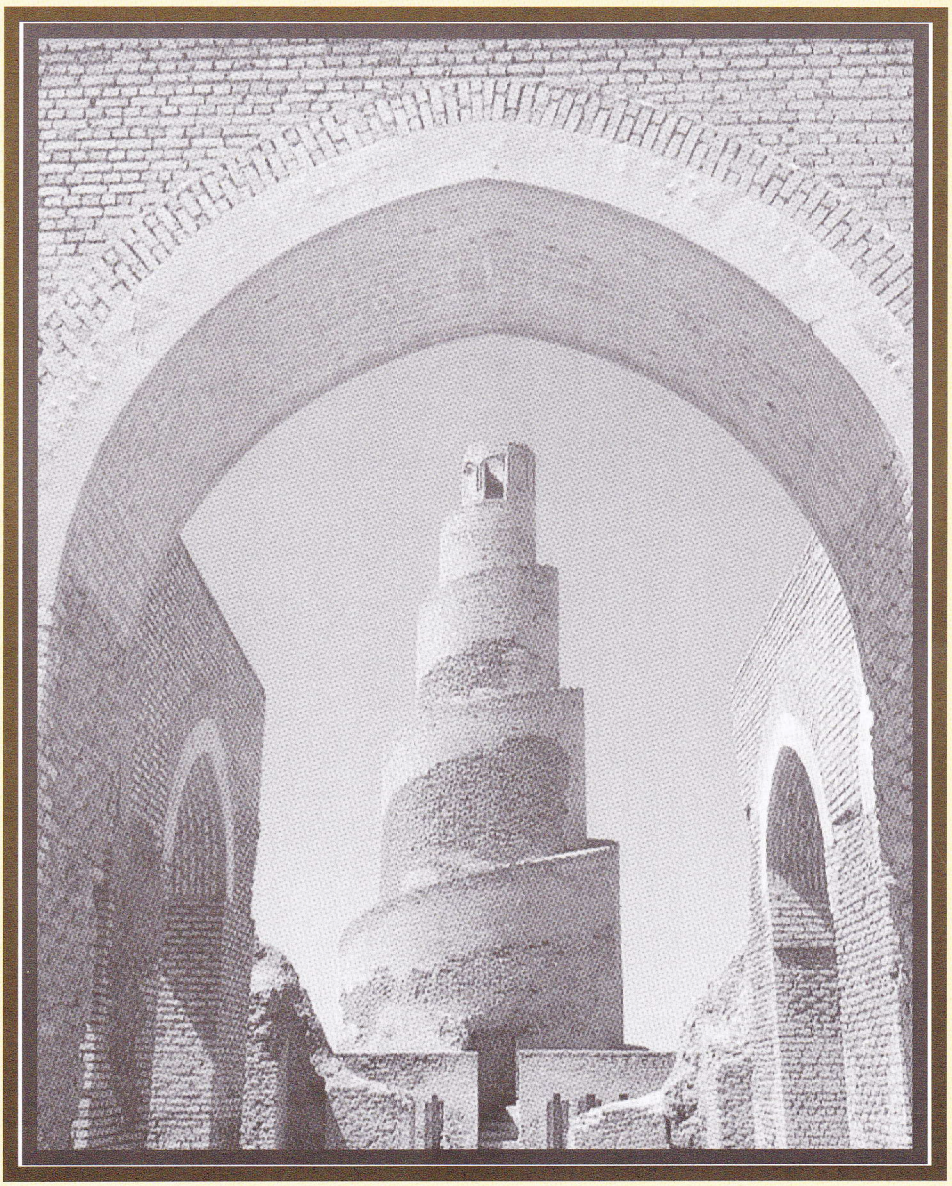

Bir zamanlar TÜRK'ler için kurulan SAMARA Şehrinden bir kesit

NEVZUHUR

NEVZUHUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

Sayı : 14 Mart 2010

SAHİBİ :
MUSTAFA AKBABA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ :
ALİ DEMİREL

YAYIN KURULU :
BEKİR KARA
HASAN TÜLKAY
ÜMİD HARUN

ADRES :
Atatürk Cd. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No.: 1/2 ANTALYA

TLF.: 0 (242) 241 80 62 - 63

BELGEGEÇER : 0 (242) 241 41 74

e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN : 1308 - 1403

BASIM YERİ :
TUNAHAN OFSET MATBAACILIK
Tel : 0 (242) 248 90 88
e-mail: tunahanofset@hotmail.com
Sinan Mh. Atatürk Cd.1254 Sk.
Rıfat Türkcan Psj. No.:14 / 7 ANTALYA

YAYIN TÜRÜ:
Yerel - Süreli
İki ayda bir yayımlanır.

NEVZUHUR'da yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

NEVZUHUR'da yayınlanan eserlere telif hakkı ödenmez.

NEVZUHUR
Bir kültür hizmeti olup, para ile satılmaz.

NEVZUHUR'da
Yayınlanan bütün yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazıların yayınlanması, Yayın Kurulu'nun kararına bağlıdır. Yazılar yayınlanmasa da geri iade edilmez.

BU SAYIDA

NA'T
MUSTAFA AKBABA

SAMARA
ALİ DEMİREL

SU
ABDULLAH SATOĞLU

DERGİLER DERYÂSINDAN-4
MUSİKİ MECMUASI
OĞUZ ÇETİNOĞLU - MEHMET ŞADİ POLAT

FASL-I BÜLBÜL
MUSTAFA AKBABA

PARAMPARÇA
BOLAT ÜNSAL

VURGUNU DA YOSUN SARARDI
ANDAÇ

SÖZ ORUCUNU TUTAMADIM
HASAN TÜLKAY

BAŞUCU KİTAPLARI KAYNAK ESERLER
MEHMET ŞADİ POLAT

YÜRÜDÜM
HİKMET KAYA

OKUYUCU İLE SOHBET

Sevgili okuyucularımız, zamanın her kişi için değerli olduğunu biliyoruz; bu nedenle yazılarımızı olabildiğince kısa ama sanat değerinden de ödün vermeyerek, ayrıca yeterli bilgileri de içerecek şekilde sizlere ulaştırmaya çalışıyoruz. Şimdiki yazım tarzımızla faydalı olduğumuza inanıyoruz... Bu sayımızda kimler yazmış? Nasıl başlık altında hangi konuyu ele almış? Bir bakalım: En başta bir *NA'T* var. Mustafa AKBABA'nın kendine has gönül otağından bize sunduğu bu şiiri zevkle ve ruhunuzun derinliklerinde hissederek okuyacağınızı umuyoruz. Hemen ardından Ali DEMİREL'in *SAMARA* başlıklı yazısı geliyor. Sahi siz Samara'yı biliyor musunuz? *DERGİLER DERYASINDAN* yazı serimiz sürüyor, bu kez 4 üncüsü. Oğuz ÇETİNOĞLU Ve Mehmet Şadi POLAT'ın özgün araştırmaları sonucu hazırladıkları yazının bu sayımızdaki konusu ve başlığı *MUSİKİ MECMUASI*... Yazıların yazı tadı vardır ama şiirlerin de şiir tadı vardır. Bu sayımızda; ünlü şair ve yazar Abdullah SATOĞLU'nun *SU* şiiri var. Okunduğunda 'su denilince bütün bunlar hiç aklıma gelmemişti' dedirtecek bir sanat ve bilgi ürünü... Bir başka şiir de Bolat ÜNSAL'dan; şairimiz yine gönül tellerinizi titretecek, *PARAMPARÇA!..* Hikmet KAYA'da *YÜRÜDÜM* adını verdiği şiirinde toplumsal bir konuya ışık tutuyor.Mustafa AKBABA Türk müzik kültürünün mihenk taşlarından çok önemli bir ismi konu olarak seçmiş; *FASL-I BÜLBÜL* başlıklı yazısında İsmail Dede Efendi'yi, kişi ve sanat yönleriyle ele alıp bilgilerimize sunmuş. Türk kültürü açısından çok önemli olan böylesi bir konuda yazmak, yapılabilen kutsal görevlerden biridir... Bir balıkçının denizle olan ilişkilerinde, gönül bahçesinde neler olabileceğini hiç düşündünüz mü? Düşünmüş bile olsanız bu yazıyı okuyunca kendinizi başka bir âlemde bulacaksınız. ANDAÇ'ın kaleme aldığı bu yazının başlığı *VURGUNU DA YOSUN SARARDI*... Hasan TÜLKAY; *SÖZ ORUCUNU TUTAMADIM* diyor. Yazısının başlığı böyle. Hasan Hoca, orucu bozup yazmaya karar verince, iftarı NEVZUHUR'da yapmak istedi. Buyurun afiyetle okuyun!.. *BAŞUCU KİTAPLARI – KAYNAK ESERLER* başlığı ile yazan Mehmet Şadi POLAT; kitap tanıtmış. Hangi? Nasıl? Kimin? Gibi sorular için yazıyı okumak yeterli...

Mayıs 2010 da buluşmak dileğimizle.

NEVZUHUR

(Rasih' in Gazel' inin redif ve kafiyelerinden mülhem)

NA'T

-- Şefaat Ya Resülallah --

Düşme bîçare ruhum buhran buhran üstüne
İnletme eflâkı sen tuğyan tuğyan üstüne

Sevmiş isek ol Gül' ü yeter o nazar bize
Bir dahi eylemeyiz seyran seyran üstüne

Konmuşsa İlâhî taç o mübârek başına
Bulunamaz bu mülkde sultan sultan üstüne

Gezinirken zeminde hasret pek yaman yakar
Veysel oluruz bir dem nalân nalân üstüne

Bırakma bizi yalnız, aman bizi bırakma!..
Koma o günde bizi hicran hicran üstüne

Gösterdiği o yolun düşersen uzağına
Fakîrim sen uğrarsın hüsran hüsran üstüne.

Mustafa AKBABA

SAMARA

ALİ DEMİREL

Tarihi öneme sahip ve de biz Türkler için çok özel değeri olan Samara kenti Irak'tadır. Samara tarihi bir kenttir ama eski Babil veya Sümerlerden kalma bir kent değildir; Sonradan kurulmuş, hatta Bağdat'tan bile sonra kurulmuştur... Bu kentin özellikle manevi değerini biz Türkler çok iyi bilmemiz gerekirken ne yazık ki bir umursamazlık içindeyiz. O yörede koca bir Bağdat varken yeni bir kentin kuruluşunun nedenlerini bilmeden Samara'nın değeri anlaşılmaz.

Şimdi ta baştan, Halife Mutasım'ın Abbasi Devletinin başında olduğu zamandan başlayalım.

Abbasi İmparatorluğu bir Arap devleti olmanın yanı sıra bir İslam devletiydi. Devletin başında olan kişi 'Halife' unvanıyla bütün Müslümanların başı durumundaydı. Başlangıçta çok güçlü olan devlet zaman içinde bazı unsurların etkisiyle zayıflamaya başlamıştı. Bu unsurlardan, görünüşte İslam ama özde sapık olan sözde mezhep ve tarikatlar, sürekli baskı yapıyorlardı. Daha da kötüsü, devletin yönetiminde bulunan Araplar ve İranlılar, İslami anlayışın aksine koyu bir ırkçılık çekişmesi içine girmişlerdi. Başka dinlerden olan toplulukların ise gizli ve açık faaliyetleri sürekli vardı. İşte bu sebepler Abbasi İmparatorluğunu yıkılmanın eşiğine getirmişti. Abbasi devletinin yıkılması demek İslami inanç sisteminin tamamen yok olması durumunu doğuracağı açıkça belliydi. Halifelik makamı da şu veya bu şekilde ama kesinlikle tehlike altındaydı. Bu gerçekleri çok iyi tahlil eden, Abbasi İmparatorluğunun başındaki Halife Mutasım, ilginç bir çare düşündü: Orta Asya'daki, özellikle de Horasan yöresindeki Etrak savaşçılarından (Araplar Türklere Etrak derler) paralı asker şeklinde bir savaşçı birlik oluşturma çalışmalarına başladı. Kendi askerlerine ve milletine güvenmiyordu, biliyordu ki Türk askerleri ihanet etmezler.

Kısa zamanda üçbin kişiden oluşan bir Türk savaşçılar birliği Bağdat'a gelip yerleşti. Ve asker gelişi devam etti, sonunda Türk savaşçılardan oluşan bir ordu kuruldu. Türk ordusunun başında, aynı zamanda komutan konumunda olan beyleri vardı... O çağda Bağdat, belki de dünyanın en gelişmiş kentiydi. Toplum yaşamı günümüzdeki Paris gibi kentlerin durumu gibiydi. Türk askerleri ile Bağdat halkı bağdaşamıyordu. Bağdat halkının (kadın erkek fark etmeden) zarafet ve nezakete alışkın olmalarının yanı sıra siyasi ve sosyal dalaverelerin de yoğun olduğu bir yaşam tarzları vardı. Orta Asya'dan gelen Türkler ise sadelik ve mertlikten başka bir şey bilmiyorlardı. Bu farklılıktan dolayı Bağdat halkı Türkleri görgüsüz ve kaba gibi kabul ediyor, en küçük bir olayda ve de her fırsatta toplu halde Halife ve yetkililere şikayet ediyorlardı. Türkler de aslında Bağdat halkından pek hoşlanmış değillerdi, o kadar ki Türk savaşçıları evlenecekleri kızları Orta Asya'dan getirtiyorlar ama Arap kızlarıyla evlenmiyorlardı. Oysa Türk savaşçılarının çoğu (daha sonra tamamı) kendiliklerinden Müslüman olmuşlardı. Yine de iki farklı kültür bağdaşmıyordu... Şikayetlerin artmasının yanı sıra Türklerin bazı Arapları dövmesi hatta Pazar yerinde sadece bir tokatla bir Arap'ın ölmesi huzursuzluğu iyice artırdı. Bu duruma zaten çare aramakta olan Halife Mutasım, Türk komutanlarla görüştü. Görüşme sonunda Türkler için yepyeni bir kent kurulması kararlaştırıldı. Yeni kurulacak kent için yeterli para devlet bütçesinde fazlasıyla vardı dolayısıyla hiçbir harcama kaygısı olmadan süratle inşaatlar başlatıldı. Bağdat'ın 95 km. uzağında, Dicle'nin kıyısında kurulan bu kent yani **Samara** Türkler için kurulmuş, hem kışla hem de sivil yerleşim yeri niteliğindeydi. (yıl Hicri 222 Miladi 836)

Bu arada Türk savaşçılar sayesinde Halife her kesime sözünü dinletir olmuş, devlete dışarıdan saldırılması tehlikesi bertaraf edilmiştir. Artık Arap ve Acem ırkçılarının devlet yönetimindeki etkileri kırılmış, onlar bir tehlike olmaktan çıkmıştır. Bu durum Halife Mutasım'ı çok mutlu ediyordu. Savunma ve savaş konularında zaten bütün yetki Türklerdeydi ama zaman içinde devletin diğer birimleri de, bütçe harcamaları ve dış siyasette de artık Türk askerlerinin sözü geçiyordu. Arap ve Acem ırkçıları bu durumdan çok rahatsızdılar ama hiçbir şey yapamıyorlardı.

Mutasım öldüğünde her kesim kendine göre halife seçmek için siyasi dalaverelerin içine girdi. Ama Türk savaşçıları herhangi bir kargaşaya meydan vermeden, ölen halifenin oğlu Vasık'ı halife yaptılar. Ordunun böyle en üst düzey bir siyasi müdahalesine ırkçılar çok sinirlendiler ama hiç kimse, hiçbir kesim en küçük bir itirazda bile bulunamadı. Artık Türkler kimin halife olacağına da karar verir olmuşlardı. Her ne kadar Abbasi İmparatorluğunu resmen halife yönetiyorsa da fiilen Türkler yönetmekteydi.

Türk komutanlar; devlet işlerinin daha iyi yürütülmesi, her şeyin kendi denetimleri altında olması ve ırkçıların halifeyi etkileyebileceği gibi konuları dikkate alarak, artık halifelerin de Samara'da oturmalarını kararlaştırdılar ve öyle oldu. Bu durum, yani Samara'nın başkent oluşu 57 yıl sürdü.

Halife Vasık'ın zamanında Türk savaşçıların devlet üzerindeki etkileri çok daha arttı. Devletin savunma işlerinin yanı sıra mali, iç işler ve dış işler konusunda da son sözü asker söyler oldu... Vasık öldüğünde diğerlerinin muhalefetine karşın Türk savaşçıları Mütevekkil'i halife yaptılar. Muhalif olan kesimden yine etkili bir itiraz sesi çıkmadı, çıkamadı... Mütevekkil'in devlet yönetişini beğenmeyen Türk savaşçılar onu halifelikten azlettiler ve yerine Mustain'i halife yaptılar. Mustain kısa sürede Arap ırkçıların ve diğer muhaliflerinin etkisi altına girdi. Ama istediği gibi hareket edemiyor; istediği, daha doğrusu muhaliflerin istedikleri kararları alamıyordu. Çünkü Samara'da sürekli olarak Türklerin gözetimi altındaydı. Diğer taraftan özellikle Arap ırkçıları halifeyi sürekli sıkıştırıyorlardı. Halife kendisini tam bağımsız olarak hissedeceğini sanarak Samara'dan Bağdat'a gitti ve görevini orada sürdürmek istedi. Türk savaşçılar Halifeden hemen Samara'ya dönmesini istediler. Türk savaşçıları her halifeye olduğu gibi Müstani'ye de çok saygılı davranıyorlardı. Bu samimi saygıya güvenerek, geri gel çağrısına aldırmadan Bağdat'ta kalacağını, görevini oradan yürüteceğini bildirdi. Aslında halifeleri peygamberin temsilcisi olarak gördükleri ve Hz.Muhammed'in yolundan gittiklerine inandıkları için Türk savaşçıları halifelere saygı gösteriyorlardı. Belli ki Müstani bu durumu yeterince kavrayamamıştı. Oysa Bağdat'a muhaliflerin yönlendirmesiyle yapacağı görev peygamberin yolu olamazdı. O zamanın siyasi dalaverelerini ve de sapık inançlar ile taassup halindeki Arap ve Acem ırkçılığının İslami açıdan nasıl bir tehlike olduğunu çok iyi bilen Türk komutanlar hemen harekete geçtiler. Halifeyi Bağdat'tan cebren asker eşliğinde Samara'ya getirttiler. Önce Halifelikten azlettiler sonra da ihanetini dikkate alarak öldürdüler... Bu kez Mutazzi'i halife yaptılar... Bu durum sürüp gitti... . İslam'ı koruma ve kollama görevi, her ne kadar Türk savaşçılarında olsa da asıl sahip olarak resmen Halife vardı.

Daha sonraları Selçuklu orduları geldi. Selçuklu devletinin başında bulunan Tuğrul Bey, her taraftan kuşatılmış olan gerçek İslam'ı, tam ve kesin olarak özgürlüğüne kavuşturdu. Bu durumda, bizzat halife tarafından, İslam'ın koruyuculuğu resmen ve kesin olarak Selçuklu Türklerine teslim edildi. Özel bir törenle yapılan bu teslimden sonra gerçek İslam anlayışının koruyuculuğunu hep Türkler yapmıştır; günümüze kadar ve de günümüzde...

O devirde Bağdat'ta ve Samara'da Türk savaşçılarına komutanlık yapan ünlü beylerden birkaçı şunlar: Hakan, İnak, Afşın, Eşnas... Çok kutsal görevler yapmış olan Türk savaşçıları ve komutanları, bazı Arap ırkçıları tarafından eleştirilmişler ve eleştirmeye de devam edilmektedirler. Türk askerine karşı onların niçin olumsuz tavır aldıklarını anlamak mümkün ama bizim insanlarımızdan bazı güdük akıllıların da o kahraman Türk savaşçılarını eleştirmelerini anlamak çok zor. Belki de çok kolay!

Gerçek İslam anlayışını içten boğmak ve yok etmek isteyen Arap ve Acem ırkçılarının yanı sıra bazı çıkar çevreleri faaliyet içindeyken. Dıştan ise İslam adı altında sapık inançlı toplumların siyasi ve askeri baskıları varken. Ayrıca diğer dinlerden olanların, (özellikle Hıristiyan ve Yahudiler) yıkıcı faaliyetlere siyasi ve

maddi desteği söz konusu iken... Böyle bir ortamda doğru İslam inancını ve de Peygamberimizin çizdiği ilahi yolu korumak ve de muhafaza etmek Türk savaşçılarına nasip olmuştur. Yok efendim asker sivil yönetime müdahale etmişmiş... Yok Türk savaşçılar zaten köle olarak gelmişmiş (bu da Arap ırkçıların iddiası!) Yönetime karıştıkları gibi istediklerini de halife yapmışlar, böyle olur muymuş... İyi ki olmuş!

O zamanda Türk savaşçılarının yaptıklarının doğruluğu konusunda az da olsa tereddüdü olanlar için bir hususu daha yazma gereğini duydum: Bilindiği gibi Peygamberimizin torunları devlet işine karışmamakla beraber İslam inancında olanlara sırayla imamlık (bir çeşit dini önderlik- inanç önderliği) yapmışlardır. Ta Emeviler zamanından beri böyle olmuştur. Türk Savaşçıları Bağdat'a geldikten sonra hele bir de Müslüman olmalarından sonra Peygamberimizin kanından gelenler hep Türk savaşçıların yanında yer almışlardır. Türkler Samara'ya yerleştiklerinde ise onlar da oraya gelmişlerdir. Mekke ve Medine tarafından kervanlarla gelen peygamberimizin torunları ve akrabaları hep Samara'ya gelmişlerdir. Peygamberimizin hangi torunu imam olmuşsa Türk savaşçıların yanında yer almıştır. Hele 11 nci imam Hasan, sürekli Samara'da ve Türklerin içinde yaşamıştır. İleride 12 nci imam olacak olan oğlu Muhammed Mehdi de Samara'da Türk ailelerin içinde doğmuştur. Diğer milletlerin içine hiç karışmayan İmam Hasan, sürekli olarak Türk askerleri ile yaşadığı için ona **İmam Hasan El-askeri** denmiştir... Peygamberimizin torunlarının bu davranışları, Türk savaşçılarının ne kadar doğru işler yaptığının açık ve net bir kanıtıdır...

Samara, evet Samara diyorduk! Bu kutsal kent yapılırken dahi sıradan bir kent değil ulvi bir yapılanma olarak ortaya çıkmıştır. Sivil yerleşim yerlerinin yanı sıra askeri kışlaları, yönetim binaları birer sanat eseridir. Ayrıca Muazzam camileri, ki altın kubbeli camii çok ünlüdür. Diğer dini yapıları, bunların da en ünlüsü ve de kutsal olanı, peygamberimizin torunu 11 nci İmam Hasan El-askeri'nin türbesidir... Sonuç olarak Samara, maddi ve manevi açıdan (özellikle biz Türkler için) kutsal bir tarihi kenttir.

Tarihler boyunca İslam'a ve Türk'e düşman olanlar Samara'ya da düşman olmuşlardır. Bu durum zamanımızda da böyledir. Irak işgal edildikten sonra, askeri veya terör olarak hiçbir gerekçe yokken en ağır şekilde bombalanan yer Samara'dır! Hele 2006 yılının Mart ayında Irak'a yapılan en büyük ve en kapsamlı bombardıman, tarihi Türk kenti Samara'ya yapıldı. Samara'da ordu veya benzeri bir güç yoktu, herhangi bir terör tespiti de yoktu, öyleyse bu kadar ağır bombardıman niye yapıldı?!! Vurulan yani bombalanan yerler; Camiler, medreseler, tarihi diğer yapılar ve özellikle de İmam Hasan El-askeri'nin türbesi! Yapılan saldırılarla adeta Samara yok edilmek istenmiştir,. Niye?!! Samara kenti; gerçek İslam'ı koruyan Türk savaşçılarının damgası, mührü durumundadır. Samara sırf bu özelliğinden dolayı birilerine batıyor mu???!!!

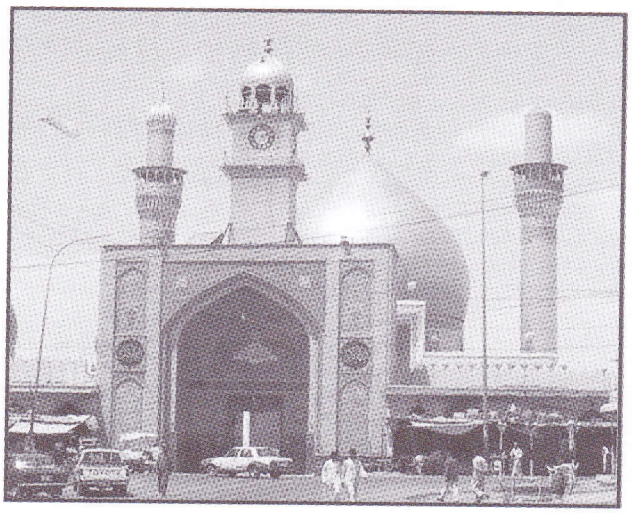

SAMARA'dan bir görünü

SU

ABDULLAH SATOĞLU

Ey! Rab'bın en büyük nimeti;
Sen Kâbe'de zemzem
Cami avlusunda sebil
Erciyes'te pınarsın.
Abant'ta gölsün nefis bir tablo gibi,
Gül yaprağında şebnem.
Her duasında rahmetli annem;
"Su gibi aziz ol!" derdi.
Annem gibi aziz olan su
Sebil sebil cami avlusu...

Bir büyük sırra ermek için
Dolaşırsın bulut bulut semâda.
Sonra karsın, dolusun, çam dalında salkım saçak buz.
Kaynaksın yaylalarda duru mu duru
Bereket yağdırır üstümüze Nisan yağmuru...
İçsem avuç avuç
Süzülürken buram buram anlımda ter,
Seninle arınmak ister
Kerbelâ'ya dönen bağrım.
Bir havuz kadar şirin bulurum mavi okyanusu
Gümüş gümüş yurdumu süsleyen su...

Martıların oynaştığı
Denizsin engin.
Ummansın uçsuz-bucaksız.
Ak anlımda gurur, damarımda kansın
Vatan toprağım bu kanla yıkansın!
O kan ki, sevgi taşır gönüller dolusu
Duygu duygu gönlüme dolan su...

Kâh boz-bulanık bir sel
Kâh ırmaksın gürül gürül.
Dicle'sin Fırat'sın
Sakarya olur destanlar yazarsın tarihe
Katre katre şafakta.
Cihâda çıkmış sanki yeni Fetih Ordusu
Fâtih'in üstünde at oynattığı su!

Doğuda Aras'sın batıda Tuna,
Akıp gidersin yâdellere
Kırgın gibisin öz yurduna...
Vecde gelen derviş gibi
Coşarsın şelâle şelâle
Hayat bulur sende leylâk, güller ve lâle.
Mest eder sonra burcu burcu kokusu
Su...

Şavkı vurunca nakış nakış sâhil boyunda
Doyulmaz zevkine mehtâbın Kalamış Koyu'nda.
Şarkı söyler gibi huzur verir rûha sesin
Sen mermerde değil, damla damla gönlümdesin.
Sen damla damla göz yaşımsın
Seninle ferahlar rûhum.
Ben hüzün denizinde bir Nebî-i Nûh'um.
Sen Rab'bın en büyük nîmeti
Sen Kâbe'de zemzem,
Kanmasam içsem içsem...
Kanar mı hiç suya deryâda balık?
Kim demiş ki; "Su uyur, düşman uyanık"?

Düşmüşüm bir garip yolcu gibi peşine
Dolanı dolanı Mevlâ'yı bulan su.
Ve... Cennet'te mü'minlere
Kevser olan su...

DERGİLER DERYÂSINDAN - 4

MUSİKİ MECMUASI

OĞUZ ÇETİNOĞLU – MEHMET ŞADİ POLAT
ocetinoglu@ttmail.com msadipolat@gmail.com

İstanbul'da, 1 Mart 1948 tarihinde, '*Her ayın birinde çıkar ilim ve sanat Mecmuası*' tanıtımı ile yayınlanmaya başladı. Derginin kurucusu Hüseyin Sadettin Arel'dir.

19,5 X 27,5 Cm. ölçülerinde, kapak dâhil 28 sayfalık derginin ilk sayısında ilan edilen künyesi: Sahibi ve Yazı İşlerini fiilen idare eden: A. İhsan Tayşılı. İdârehâne: Kurtuluş, Seymen Sokağı Nu: 78 İstanbul. Telefon: 81 089

Birinci sayıda yayınlanan '*İlk Söz*' başlıklı imzâsız ve çok kısa sunuş yazısı:

Yeni çıkan mecmuaların upuzun yazılmış parlak programlarla kendilerini okuyucuya takdim etmeleri, bizde gelenek hâlini almıştır. Fakat neşriyat hayatımızda vaitlerini yerine getirebilmiş kaç dergi sayabiliriz. Bunu düşünerek biz, söze hâcet görmeden, doğrudan doğruya iş ile meydana çıkmayı tercih ettik.

İşte elinizdeki Musiki Mecmuası bir alay lakırdıdan daha kuvvetli olan belâgatiyle düşüncelerimizi ifâde ediyor. Hem de 'yapacağız' diye değil, 'yaptık' diye!

En sağlam vaitler, gerçekleşmiş olanlardır.

Derginin ön kapak içine sunuş yazısından başka üç yazı daha yerleştirilmişti: '*Notalarımız*' başlıklı yazıda; '*Sevilen bestekârların beğenilen eserlerinin notalarının verileceği*' bildiriliyor. İlk sayıda; Hacı Ârif Bey'in

'Meyhane mi bu bezm-i tarabhâne-i Cem mi? / Peymâne mi bu efser-i dârât-i haşem mi?'

Mısralarıyla başlayan şarkısının notası, ayrıca güftesi, güftede geçen Arapça ve Farsça kelimelerin Türkçe karşılığı ve Hacı Ârif Bey'in kısa hal tercümesi, Hüzzam faslından Tanbûrî Büyük Osman Bey'in Peşrev'i, Yusuf Paşa'nın Saz Semâisi, Türkçe ve Fransızca açıklamalı olarak veriliyor. Derginin orta kısmında, sayfa adedine dâhil olarak verilen ek şeklindeki bu bölüm 11 sayfadır.

Ön kapak içindeki diğer yazı; '*Konuşma Köşesi – Üstadlar*' başlığını taşıyor. Devamı 27. sayfada bulunan yazıda; L. K. Rumuzunu kullanan Laika Karabey, musiki ile ilgili olarak tesâdüf ettiği bâzı aksaklıkları okuyuculara hatırlatmak teşebbüsünde bulunacağını ifâde ediyor. Bu sayfadaki son yazıda; Mecmua'nın her sayısında arkalı-önlü iki sahifenin, İstanbul Konservatuvarı İlmî Kurul Başkanı Hüseyin Sadettin Arel'in '*Türk Musikisi Nazariyatı Dersleri Notları*'na tahsis edileceği duyuruluyor. Üçüncü sayfada; Hüseyin Sadettin Arel, H.S.A. rumuzu ile yazdığı yazıda; '*Türk musikisi nasıl ilerler?*' sorusunu sorup cevabını veriyor. Bu yazı, Şişli Halk Evi'nde verdiği konferansın yazılı şeklidir. Bir başka sayfada KİMO imzalı yazarın, '*Bir Musiki Masalı*' başlıklı yazısı var. Yazıda; Bay Vefâ Diyez, Bay Lâmi Bemol ile tatlı bir sohbet havasında Suzinak makamı hakkında bilgi veriliyor.

'*Son dedikodular münâsebeti ile... Vicdanın Sesi*' başlığı ile verilen okuyucu mektubunda; Hüseyin Sadettin Arel'in hizmetlerinden söz ediliyor. 10. sayfada Nâzım Dersan, '*Gitar*' hakkında bilgi veriyor. Nâzım Dersan imzâsını, '*Bellini*' başlıklı romanlaştırılmış biyografinin tercüme edeni olarak tekrar görüyoruz. '*Garplı gözüyle Türk Musikisi*' başlıklı yazıda, İspanyol Viyolonselisti Gaspar Cassado'nun görüşlerine yer veriliyor. Dr. Bedi Şehsuvaroğlu, '*Türk musikisinin son kaybı*' başlıklı yazısında, Bestekâr Artaki Candan hakkında yazıyor. 25 ve 26. sayfalarda Hüseyin sadettin Arel'in, '*Türk Musikisi Nazariyatı Ders Notları*'ndan bir bölüm bulunuyor.

Derginin 1. ve 2. sayılarının yayıncısı: 1914–1970 yılları arasında yaşayan Ali İhsan Tayşılı (Bahçıvangil)'dir. 1948–1962 yılları arasındaki 3. sayıdan 176. sayıya kadar sayılar, 1908–1989 yılları arasında yaşayan Laika Karabey sâhipliği ve yönetiminde yayınlandı. 177. sayıdan 439. sayıya kadar 270 sayıyı ise, 1922 doğumlu olup 2009 yılında ebedî âleme intikal eden Ethem Ruhi Üngör yayınladı. 2006 yılında; derginin 474., 475., 476., ve 477., 2007 yılında; 477., 478. ve 479. sayıları; İmtiyaz Sâhibi ve Genel Yayın Yönetmeni Etem Ruhi Üngör sorumluluğunda hazırlanarak, TASAM-Türkiye Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin maddî desteği ile yayınlandı. 480. sayı, Rahmetli Üngör tarafından hazırlanıp TASAM Başkanlığı'na verilmekle birlikte, maddî imkânsızlıklar sebebiyle yayınlanamadı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı nezdindeki teşebbüsler, dergi hazırlıklarının TASAM'dan alınamaması sebebiyle sonuçlandırılamadı. Etem Ruhi Üngör'ün son günleri bu mücâdele içerisinde geçti.

TASAM'ın maddî desteğiyle basılan ve 500 adedi, telif hakkı olarak Üngör'e verilen Musiki Mecmuası, kullanılan malzeme, mizanpajı ve baskı tekniği itibariyle zevk ürünüdür, muhtevâsı son derece kalitelidir.

474. sayı, Ocak Şubat Mart 2006 dönemine ait olarak 21 X 30 Cm. ölçülerinde, renkli baskılı karton kapak içerisinde, özel kalite birinci hamur kâğıda tek renk baskılı ve 64 sayfa hacimle çıktı. Derginin muhtevâsı; Etem Ruhi Üngör'ün; '*Sultan Abdülmecid ve J. Strauss'un Türk Marşı*' başlıklı makalesi ile başlıyor. '*Türk bestekârlarının konu ve kişi yönünden eserlerinde batıya yönelmeleri ancak Cumhuriyet döneminden sonra görülmektedir. Yarım yüzyılı aşkın bu süre içinde ad ve konu yönünden batıya yönelik başlıca şu eserler görülmektedir.*' Cümlesiyle giriş yapılan yazıda; ansiklopedik derin bilgiler veriliyor. İkinci makale; Prof. Dr. Ömer Eğecioğlu tarafından, '*Sultan Abdülmecid ve J. Stauss*' başlığıyla kaleme alınmış. Konu ile ilgili tarihî resimler desteğindeki 26 sayfalık uzun makale içerisinde, İsaac Stauss'un Sultan Abdülmecid Han'a gönderdiği notalar arasında yer alan repertuar listesi, tıpkıbasım olarak veriliyor. Makalenin sonunda Stauss'un; '*Constantinople*' – '*Piyano için Polka*' isimli eserinin notası yine tıpkıbasım olarak sunuluyor.

Derginin sonraki sayfalarına; Musiki Mecmuası'nın 1 Aralık 1948 tarihinde yayınlanan 10. sayısının bir bölümü, tıpkıbasım olarak temiz bir baskı ile alınmış. Bu bölümde, Hüseyin Sadettin Arel'in; '*Musiki Terimleri*' Ord. Prof. Salih Murad Uzdilek'in; '*İlim ve musiki*', Laika Karabey'in '*Musikinin notasız öğrenilemeyeceğini*' açıklayan yazısı, Susak Emre imzalı '*Faydalı Bilgiler*' derlemesi, şarkı notaları, her sayıda olduğu gibi, Arel'in '*Nazariyat Dersleri*' dikkat çekiyor. '*Çiçek Vazosu*' ve '*Koruk Salkımı*' başlıklı sayfalarda bir nevi çay-kahve molası veriliyor. Bu sayfalardaki seçme sözlerden bâzıları:

**Yâdında mı doğduğun zamanlar? / Sen ağlar idin, gülerdi âlem. Bir öyle ömür geçir ki olsun / Mevtin sana hande, halka mâtem.*

Yukarıdaki sözleri günümüz Türkçesi ile ve özetle şöyle ifâde etmek mümkündür. (O.Ç.)

Doğarken sen ağlıyordun, herkes gülüyordu. Öyle bir hayat yaşa ki, öldüğünde herkes ağlarken, sen gülesin.

**Kitapların bize öğrettikleri, yazarının bildiklerinden ibârettir.*

**Eser meydana getirmek zor, tenkit etmek kolaydır. En zor olanı, tenkide tahammüldür.*

**İlmin hududu yoktur derler. Cehâletin de öyle.*

**Eğer seveceğimiz insanın kusursuz olmasını istersek, sevecek kimse bulamayız.*

Nisan Mayıs Haziran 2006 döneminde yayınlanan 475. sayıda; Derginin kurucusu, Hüseyin Sadettin Arel, ölümünün 50. yıldönümünde anılıyor, Dr. Can Akkoç'ın makalesinde '*Türk Müziğinde Mahallî Iskalalar*', M. Oğuzhan Kuşoğlu'nun yazısında; '*Ali Emîri'nin Güfte Mecmuası*' hakkında bilgi veriliyordu. Diğer sayfalardaki makalelerin başlıkları ve yazarları: **Dergimiz yazarlarından Ferit Râgıp Tuncor'u kaybettik*: Olcay Kolçak. **Milletlerarası Osmanlı Dönemi Türk Musikisi Sempozyumu*: Ethem Ruhi Üngör. **Sultan İkinci Abdülhâmid Han ve Musiki*: Mahmut Râgıp Kösemihal. **Şark Musikisi Tarihi*: Rauf Yekta. **Yazarı ve Adı Bilinmeyen Bir Bibliyografi Yazması*: Vedat Kosal.

Derginin bu sayısında; Dellalzâde'nin Suzinâk makamında Devr-i Kebir Murabba'sının notası, ve 1 Ocak 1949 tarihinde yayınlanan Musiki Mecmuası'nın 11 sayısının tıpkıbasımı veriliyor.

Tıpkıbasımdaki makaleler ve yazarları şöyle: *Niçin Türk musikisine taraftarım?: H. Sadettin Arel. *İlim ve Musiki: Ord. Prof. Salih Murad Uzdilek. *Musikimizin baş belaları: Hakkı Süha Gezgin. *Nazariyatı neden ve nasıl sevdim?: Laika Karabey. *Faydalı Bilgiler: Susak Emre. *Tarihî Vesikalar (İstanbul Belediye Konservatuarı hakkında Prof. Josef Marks'ın raporu). *Türk Bestekârlarının Terceme-i Halleri: Ahmed Çelebi. *Kabakçı Arap (Hikâye): Emin Karabey. Her sayıda olduğu gibi, H. Sadettin Arel'in *Türk Musikisi Nazariyatı Ders Dotları*, *Çiçek Vazosu*, *Koruk Salkımı*, *Pembe Gözlük*, *Şarkı Notaları* başlıklı bölümler, bu sayıda da okuyucuya sunuluyor.

Temmuz Ağustos Eylül 2006 dönemine ait 476. sayıda; Etem Ruhi Üngör'ün yazısıyla *Kanunî-Bestekâr- Orkestra Şefi Ferid Alnar* anılıyor, *Leyla Gencer Şan Yarışması*'nın dördüncüsü hakkında bilgi veriliyor. Ahmet Yekta '*Musiki Aruzu*'nu anlatıyor. Ekrem Yeşilada, '*Kıbrıs mektubu*' başlıklı yazısı ile katkıda bulunuyor. Etem Ruhi Üngör 6 sayfalık yazısında '*Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri*'ni tanıtıyor. Derginin ikinci yarısı, 1 Şubat 1949 tarihli, 12 numaralı Musiki Mecmuası'na ayrılmış. Bu bölümde, müzisyenler için değerli bilgiler, okuyucular için hikmetli, ibretli düşündürücü ve tebessüm ettirici köşeler, '*Cemille Saint-Saens'in Türk Marşı*' hakkında bilgi ve notası bulunuyor.

477 sayılı Türk Musikisi Mecmuası'nın ilk bölümü '*E. Strauss'un Sultan Abdülaziz Han'a ithaf ettiği Beste*'ye ayrılmış. Etem Ruhi Üngör; burada da müzik çalışmalarını devam ettiren Erdinç Çelikkol'un '*Türk Musikisi*' isimli 4 ciltlik eserini, Kültür bakanlığı'nın dikkatine sunuyor. Serkan Çağrı, '*Klarnet Çeşitleri*' hakkında bilgi veriyor. İkinci bölümde ise, 1 Mart 1949 tarihinde yayınlanan Musiki Mecmuası'nın tıpkıbasımı yer alıyor.

Etem Ruhi Üngör'ün hazırladığı Musiki Mecmuası'nın Ocak Şubat Mart 2007 döneminde yayınlanan 478. sayısı, '*100. Kuruluş Yılında Fenerbahçe Özel Sayısı*' olarak düzenlendi. Derginin ilk bölümünde Fenerbahçe Spor Kulübü için bestelenen bütün şarkı ve marşlar, güfteleri ve notalarıyla birlikte veriliyor. İkinci bölümde ise bütün ihtişamıyla Hüseyin Sadettin Arel'in hazırladığı 1 Nisan 1949 tarihli, 14 numaralı Musiki Mecmuası var.
Etem Ruhi Üngör'ün TASAM'ın desteğiyle yayınlanmasını sağlayabildiği Musiki Mecmuası'nın 479. ve aynı zamanda son sayısı, Nisan Mayıs Haziran 2007 döneminde çıktı. Bu sayı, '*98'lik Müzik Çınarı Büyük Türk Dostu Müzikolog Lauren Picken Hâtırâsına*' notu ile okuyucuya sunuldu. Türk Musikisi ile ilgili hazine değerindeki bilgiler ve tarihî vesikalarla dopdolu ilk bölümden sonra 1 Mayıs 1949 tarihli, 15 numaralı Musiki Mecmuası okuyucu ile buluşturuluyor.
Etem Ruhi Üngör, TASAM Başkanı Süleyman Şensoy'a Belgegeçer ile gönderdiği aşağıdaki yazıya cevap alamayınca, derginin yayınına devam etme imkânı kalmadı:

Muhterem efendim,

Dergimiz 'Musiki Mecmuası'nın son 6 sayısının yayınevinizce yayınlanmasındaki yardım ve ilginize teşekkür ederim.

Ancak; son sayımız 479 numara ile Haziran 2007'de yayınevinizce yayınlandıktan sonra geçen tam bir yıl müddet boyunca 480. sayının hazırlanmakta olduğu bana bildirilerek bekletilmiş ve bu müddet içinde, her Ocak ayı başında Kültür Bakanlığı abone yenilenmesi de ilgililerinizce yenilenmediğinden abone hakkımız kaybedilmiştir.

Bu ziyanım bir tarafa, hazırlamış olduğum 480. sayının yazı orijinalleri müteaddit istemelerime rağmen hâlâ iade edilmemiştir.

İlgi ve himmetlerinizi rica eder saygılarımı sunarım. 20.06.2008

Etem Ruhi Üngör.

Bu ilgisizlik sebebiyle; Türk Müziği severler, konusunda gelmiş-geçmiş en mükemmel Müzikoloji dergisinden ve Hüseyin Sadettin Arel merhumun nezâretinde 1948–1962 yıllarında yayınlanan aynı isimdeki derginin tıpkı basımından mahrum kalmıştır.

MUSİKİ MECMUASI

İÇİNDEKİLER:

Üstadlar
Türk musikisi nasıl ilerler?
Bir musiki masalı
Vicdanın sesi
Dünkü ve bugünkü gitara
Hüzzam peşrevi (Tanburî Büyük Osman Beyin)
Uşşak şarkı (Hacı Arif Beyin)
Hacı Arif Beyin tercümei hali
Hüzzam saz semaisi (Tanburî Paşanın)
Für Elise (Elise için) (Beethoven'ün)
Bellini (Romanlaştırılmış Biyografilerden)
Garplı gözüyle Türk musikisi
Türk musikisinin son kayıbı: Artaki Candan
Türk musikisi nazariyatı dersleri

No: 1 Fiati: 50 Kr.

MUSİKİ MECMUASI'nın ilk nüshası

ADI, TÜRK MUSİKİSİ MECMUASI İLE ÖZDEŞLEŞMİŞ OLAN HÜSEYİN SÂDETTİN AREL:

Türk Müziği bestekârı ve müzikolog Hüseyin Sâdettin Arel 18 Aralık 1880 tarihinde İstanbul'un Vefa semtinde doğdu, 06 Mayıs 1955 tarihinde, 75 yaşında, Şişli'deki evinde vefat etti. Kabri Zincirlikuyu Asrî Mezarlığı'ndadadır.
Vefa'daki Taşmektep'te başlayan tahsil hayatını, İstanbul'da Mekteb-i Hukûk-ı Şâhnâne'den 1906 yılında birincilikle mezun olarak tamamladı.
Daha orta öğrenimi sırasında memuriyet hayatına girdi. 1895 yılında Aydın Vilâyeti Mektûbî Kalemi müsessidi oldu. Sonra İstanbul'da Adliye Nezâreti'nde sırasıyla mütercimlik, Mektûbî Kalemi şifre kâtipliği, mühür ve şifre müdürlüğü ile mektûbî muavinliği görevlerinde bulundu. Ticâret-i Bahriyye Mahkemesi âzalığından sonra Rumeli-i Şâhâne Vilâyât-ı Selâse Adliye Müfettişliğine tâyin edildi. Devlette üst düzey görevlerde çalıştı. Aralık 1918'de Şûrâ-yı Devlet'in lağvı üzerine bu görevden ayrıldı. Cumhuriyet'in ilân edildiği günlerde İzmir'e giderek bir avukatlık bürosu açtı ve beş yıl burada kaldı. 1943'te İstanbul Belediye Konservatuarı İlmî Kurul Reisliğ'ne getirildi ve beş yıl bu görevde kaldı. Reislikten ayrıldığı yıl İleri Türk Mûsikisi Konservatuarı Derneği'ni kurdu ve hayatının sonuna kadar bu derneğin başkanlığını yaptı.
İngilizce, Fransızca, Almanca, Arapça ve Farsça'yı birinden diğerine tercüme yapacak derecede iyi bilen Arel; İslâm Hukuku, Mecelle ve Avrupa Hukuku hakkındaki derin bilgisiyle Türk hukuk tarihinin önemli simâları arasında yer almıştır.
İlk mûsiki tahsilini İzmir'de on yaşlarında iken mandolin çalarak başladı. Şeyh Cemal Efendi'den ud ve Türk mûsikisi dersleri aldı. İstanbul'a döndüğünde bestekâr udî Şekerci Cemil Efendi'den mûsiki bilgisini ilerletti. Ayrıca ney, piyano ve diğer bazı nefesli ve yaylı sazları öğrendi. 1907-1909 yıllarında ünlü bestekâr ve mûsiki bilgini Edgar Manas'tan ders aldı. Başta Şeyh Hüseyin Fahreddin Dede olmak üzere çeşitli üstatlardan Türk klasik ve dinî mûsikisi meşketti. Dr. Suphi Ezgi de hocaları arasındadır.
Yayın hayatına dergicilikle başlayan Arel, Şehbâl, Türklük ve Musiki mecmuası adlarıyla üç ayrı dergi çıkarmıştır. Kitap hâlinde yayınlanmış eserleri şunlardır: *Türk Musikisi Nazariyatı Dersleri*: (İstanbul 1968). *Türk Musikisi Kimindir?* (İstanbul 1969, 1988).
Dinî ve din dışı sahada pek çok eser besteleyen Arel, titiz bir incelemeden sonra bunlardan ancak 750 kadarını yayınlanmaya değer bulmuştur.
Şarkılarından bazıları: Nihavent: *Bir söz dedi ki cânân, keramet var içinde* (Söz: Nedim), Beyâti: *Mest-i nâzım kim büyüttü böyle bî pervâ seni ?* (Söz: Nedim), Mâhur: *Gördüm ol meh dûşûna bir şal atıp lâhûrdan...* (Söz: Yahya Kemal Beyatlı), Ferahnüma: *Derdimi ummâna döktüm, âsmâna inledim.* (Söz: Süleyman Nazif) Bûselik: *Gül sevdiceğim, güller açsın yanağında,* Kürdili Hicazkâr: *Bunca cevrinle gönül ülkesi virâne olur.* Şedd-i Ârâban: *Gördüm seni sevdim güzelim. Gonca-i tersin.*

SÂDETTİN AREL
(1880 - 1955)

ADI, TÜRK MUSİKİSİ MECMUASI İLE ÖZDEŞLEŞMİŞ OLAN DİĞER BİR MÜZİKOLOG: ETEM RUHİ ÜNGÖR:

Değerli müzikolog Etem Ruhi Üngör, ömrünün son yıllarını hizmetlerini devam ettirememenin üzüntüsü ve imkân arayışlarının sıkıntıları içerisinde yaşamış, 10 Ağustos 2009 tarihinde 87 yaşında İstanbul'da vefat etmiştir. Doğumu: İstanbul, 1922.

Adı '*101 Türk Büyüğü*' arasında yer alan TBMM Üstün Hizmet Ödülü sâhibi, Etnomüzikolog Etem Ruhi Üngör; Türk müziğinin magazin yönü ile değil, akademik yönüyle ilgilendi. 1967–1976 yılları arasında Türkiye'yi kapsayan bir '*Çalgı inceleme gezisi*' yaptı ve kendisini tam anlamıyla müzik araştırmalarına adadı. Türk çalgıları konusundaki uzmanlığıyla tanınan Üngör, dünyanın en zengin Tük müziği enstrümanları koleksiyonunun sâhibi idi. Üngör'ün evinde sergilediği koleksiyonda, Tamburî Cemil Bey'in tamburu, Şeyh Nâsır Abdülbâki Dede ve Kazasker Mustafa İzzet'in neyleri, Neyzen Tevfik'in hastânede alkol tedâvisi gördüğü sırada diğer hastaların kıramaması için karyola demirinden yaptığı metal ney, Sultan Abdülaziz Han'ın lavtası ve Anadolu ile yurt dışından birçok nâdide enstrüman bulunuyor.

Ethem Ruhi Üngör, Üsküdar'daki Şakirin Camisi'nde kılınan cenâze namazından sonra vasiyeti üzerine Çanakkale Savaşları'nda şehit düşen amcasının Eceabat İlçesi'ne bağlı Alçıtepe Köyü'ndeki mezarının yanında toprağa verildi.

OĞUZ ÇETİNOĞLU İLE **MEHMET ŞADİ POLAT** TARAFINDAN HAZIRLANAN VE HENÜZ YAYINLANMAYAN**TÜRK DERGİCİLİĞİNİN 160 YILI (1849 - 2009)** İSİMLİ KİTAPTAN ÖZETLENMİŞTİR.

FASL-I BÜLBÜL

MUSTAFA AKBABA

Ne idiğü belirsiz, sözde müziklerin ortalığı kasıp kavurduğu günümüzde; "Dede Efendi kimdir?" diye gençlerimize bir soru yöneltsek, inanıyorum ki pek çoğunun aklına saçı, sakalı ağarmış, kendi dedesinden başkası gelmez.

Pek de haksız sayılmazlar. Siz öğretmezseniz onlar nereden öğrenecekler. Noel Baba'yı öğrettiğimiz kadar Dede Efendi'yi de öğretseydik herhalde doğru cevaplar alabilirdik. Bırakın gençleri, orta yaşlılarımızdan bile; "Ünlü bir bestekârımızdır" diyecek kaç kişi çıkar.

Teknolojinin bu kadar hızlı gelişmesi karşısında kültürlerin birbirinden etkilenmemesi düşünülemez. Değil günümüzde, önceki yüzyıllarda, teknolojinin bu kadar gelişmediği, iletişimin bu kadar hızlı olmadığı dönemlerde bile etkileşimler olmuştur. Sanat dalları yeniliğe açık da olmalıdır. Ama bu bir yere kadar kabul edilebilir. Eskiyi koruduğu, yok etmediği, silip süpürmediği sürece güzeldir ve değerlidir.

Sözde sanat adına o kadar kalitesiz şeyler üretilip piyasaya servis yapılıyor ki insanlar bu saçmalıkların peşinden giderken gerçek sanat ve sanatkârı ayırd bile edemiyorlar.

Bir millet dini, dili ve kültür değerleriyle yaşar. Bu değerler yok edilirse o millet yutulmak için kolay bir lokma haline gelir. Kişilerin; "Olsun da ne olursa olsun... Ben kazanayım da batarsa batsın... Benden sonrasından bana ne..." zihniyetiyle hareket etmesi, en basit bir ifadeyle safdillik olur. Bu toprakları ve bu bayrağı teslim aldık, sağ salim teslim etmek mecburiyetindeyiz. Bu devlet ve bu millet bu günlük değil, "Ebed Müddet"tir. Onun için insanlarımız çok iyi bir vicdan muhasebesinde bulunmak zorundadır.

Biz bu yazımızda kültürümüzün çok önemli bir bölümünü oluşturan Türk Sanat Mûsıkîsi'ne bir kapı aralayıp, bu sanata, eskiyi korumakla birlikte fevkalâde katkılar sağlamış olan, yukarıda da adını andığımız bir dehadan bahsedeceğiz.

Bilenlere zaten sözümüz yok ama bilmeyenler için işte özetle DEDE EFENDİ:

"Dede"; Türkçe bir kelime olup, büyükbaba veya ata manasındadır. Nazari olarak 1001 gün süren Mevlevî çilesini bitirip Mevlevihane'de göreve başlayan dervişe "Dede" unvanı verilmiştir. Dedelerin içinde çok sayıda Türk müzisyeni yetişmiştir.

"Dede Efendi"; Mevlevî dedelerine saygı mübalâğası olarak kullanılan bir hitap şekli olup, Türk mûsıkîsi tarihinde "Dede Efendi" denince mutlaka Büyük İsmail Dede Efendi anlaşılır.

İsmail Dede Efendi; 9.1.1778 tarihinde İstanbul Şehzadebaşı'nda dünyaya gelmiştir. 28.11.1846 tarihinde, Hac farizasını yerine getirdikten sonra koleraya tutulup Mînâ'da vefat etmiştir. Öldüğünde; 68 yaşını 10 ay 21 gün geçiyordu. Çok uzun sayılmayacak ömrüne çok şeyler sığdıran bir dehadır.

Doğduğu tarih, 1. Abdülhamid'in (1774-1789) ilk saltanat yıllarıydı. Babası Süleyman Ağa'dır.

Süleyman Ağa, uzun yıllar Vezir Cezzar Ahmed Paşa'nın mühürdarı sıfatıyla Filistin, Lübnan ve diğer ülkelerde bulunmuş, sonra istifa ederek İstanbul'a yerleşmiş, Şehzadebaşı'ndaki Acemoğlu Hamamı'nı satın almıştır. Sülayman Ağa'nın İstanbul'da evlendiği Rukiyye Hanım'dan İsmail doğmuş, Kurban Bayramı'nın ilk günü dünyaya geldiği için kendisine bu ad verilmiştir. İsmail Dede Efendi'ye "Hammâmî-zade" denmesinin sebebi, babasının "Hammâmî" yani hamam işleticisi olmasından dolayıdır.

Süleyman Ağa, İsmail 4-5 yaşlarında iken Acemoğlu Hamamı'nı satmış ve Altımermer'de Kurusebil Mahallesinde Çavuş Hamamı'nı ve bu hamamın yakınlarındaki bir evi satın almıştır.

İsmail, Hekimoğlu Ali Paşa Camii bitişiğindeki Çamaşırcı Mektebi'nde ilk öğrenimini tamamlamıştır. İlk okuldan sonra 7 yıl Anadolu Kesedârı Uncu-zade Mehmed Emin Efendi'den mûsıkî öğrenmiştir. Bu arada pazartesi ve Perşembe günleri olmak üzere haftada iki gün Yenikapı Mevlevihanesi'ne devam etmiş, Şeyh Ali Nutkî Dede'nin derslerine katılmıştır.

İsmail, 3 Haziran 1798 de Mevlevi Çilesine başlamış, 29 Temmuz 1799 da çilesini tamamlayarak 21 yaşındayken "Dede" unvanını kazanmıştır.

Aslında çilenin 3 yıla yakın (1001 gün) devam etmesi gerekirken, Dede'nin çilesi 10 aydan eksik sürmüştür. Şeyhlerin çile müddetini kısaltmaya yetkileri vardı. İsmail "Dede" olduğu zaman tahtda III. Selim bulunuyordu. III. Selim'in İsmail ile ilgilenmesi üzerine Şeyh Nutkî Dede'nin böyle bir tasarrufa gittiği düşünülebilir. (1).

Babası Süleyman Ağa, İsmail çileye girdikten az sonra

1798 sonbaharında ölmüş, İsmail babasından kalan hamamı satmış ve parasını kısa zamanda harcamıştır.

Çilesi sırasında **"Zülfündedir beni baht-ı siyâhım"** Bûselik şarkısını bestelemiş ve bu eser derhal yayılarak İsmail'e ilk şöhretini sağlamıştır. Sarayın fasıl heyeti de bu şarkıyı meşk etmiş, III. Selim'in huzurunda okumuş, padişah, ilk defa dinlediği bu eserin bestekârını sormuş, İsmail adında çile çıkaran bir genç olduğunu öğrenince onunla görüşmek istemiştir. Bu olay 1798 yılının son aylarına veya 1799'un ilk aylarına tesadüf eder. Bu tarihte III. Selim, 10 yıldan beri amcası I. Abdülhamid'in yerine Osmanlı Tahtında oturuyordu ve 37 yaşındaydı.

III. Selim, musâhiblerinden birini Ali Nutki Dede'ye göndererek Derviş İsmail'i çağırtır. İsmail musâhible birlikte saraya gelir ve huzûr-ı hümâyûna çıkar. III. Selim, Derviş İsmail'e şarkısını iki defa okuttuktan sonra takdirlerini söyleyerek bir kese altın verilmesini emreder. Çilesini tamamlayınca, Yenikapı Dergâhı'nda hücre sahibi olur. **"Ey çeşm-i âhû hicr ile tenhâlara saldın beni"** diye başlayan Hicaz Nakış bestesi şöhretini arttırır. Bu eserini de huzûr-ı hümâyûnda okuyan Dede, tekrar ihsan-ı şahane ve haftada iki defa saray fasıllarına hanende olarak katılması için irade alır. **"Müştâk-ı cemâlin gece gündüz dil-i şeydâ"** diye başlayan Sûzinâk bestesi ile padişaha şükranlarını bildirir.

1802 yılının ilk aylarında 24 yaşında iken evlenir ve Akbıyık Mahallesi'nde kiraladığı bir eve yerleşir. O sıralarda "musâhib-i şehriyârî" olur.

1804 Ağustos'unda pek sevdiği şeyhi Ali Nutki Dede 42 yaşında iken ölür. Kardeşi ve Dede'nin de ney hocası olan Abdülbâki Nâsır Dede Yenikapı Dergahı'na şeyh olur. Dede'nin 1802 sonlarında doğan ilk çocuğu Salih, 1805 sonlarında 3 yaşında iken ölür. "Bir gonca-femin yâresi vardır ciğerimde" mısraıyla başlayan Bayâtî bestesini oğlunun kaybından doğan üzüntüyle meydana getirmiştir.

29 Mayıs 1807 de III. Selim tahtdan indirilir. 29 yaşına gelen Dede'nin musâhib-i şehriyârîliği de son bulur. Tahtda IV. Mustafa geçer. Ertesi yıl 27 Temmuz 1808 de III. Selim şehid edilir, aynı gün IV. Mustafa da tahtdan indirilip yerine kardeşi II. Mahmud geçirilir. Amca oğlu III. Selim gibi bestekâr ve şair olan II. Mahmud tahtda çıktığında 23 yaşındadır ve Dede'den 7,5 yaş daha küçüktür.

1812 yılında II. Mahmud'dan, musâhib-i şehriyârî payesini tekrar alır. Bir müddet sonra da sarayın yüksek görevlerinden olan müezzinbaşılığa getirilir.

II. Mahmud'un 1839'a kadar devam eden 31 yıllık saltanatı boyunca, devrin en gözde bestekârı olarak şöhreti artar. Bu ikinci koruyucusu da öldüğü zaman Dede 61,5 yaşındadır.

II. Mahmud'un 16 yaşındaki oğlu Abdülmecid Han tahtda çıkar. Batı mûsıkîsi öğrenmiş olan genç hükümdarın Türk Mûsıkîsine ilgisi zayıftır fakat, babasının çok sevdiği ve saydığı Dede'yi 7 yıl himaye eder.

Dede'nin son ikametgâhı 1842 de Sultan Abdülmecid tarafından ihsan edilen Ahırkapısı civarındaki konaktır. Dede, bu hükümdarın zamanında da müezzinbaşılık görevine devam etmiştir.

Hammâmîzade İsmail Dede Efendi, yukarıda da bahsedildiği gibi 1846 da hac farizasını ifa ettikten sonra Mînâ'da vefat edip Cennetü'l muallâ'da Hz. Hatice'nin ayak ucuna defnedilmiştir. Böylece bir kurban bayramı başlayan hayatı, bir başka kurban bayramında son bulmuştur.

İsmail Dede Efendi'nin eserlerinin detaylı bir şekilde tahlili ayrı bir yazı ve uzmanlık konusudur. Biz burada şu kadarını söylemekte iktifa edeceğiz.

Dinî ve lâdinî (din dışı) (2) olmak üzere 500 den fazla eser bestelemiştir. Bu gün elimizde bulunan 288 tanedir. Bunlardan 56 sı dinî, 232 si lâdinîdir. Dinî olanların başında 7 Mevlevî Âyîn'i gelir. 15 yıl içerisinde bestelenen bu 7 Âyîn'in ilk 6 sı Yenikapı, sonuncusu olan Ferahfezâ âyîni Beşiktaş Mevlevihanelerinde ilk defa okunmuştur. Hepsi II. Mahmud zamanında yapılmıştır. İlk Âyîn'i beste lediği zaman 46 yaşında idi. Dede'nin elimizde bulunan eserleri 70 makamdandır.
Araban-Kürdi, Hicaz-Buselik, Saba-Buselik, Nev-Eser ve Sultani-Yegah makamlarını ilk defa Dede bulup eserlerinde kullanmıştır. Son ikisi rağbet kazanmış makamlarımızdandır.

Siyasi tarihimiz kadar kültür tarihimizin de derinliklerine vakıf olan güçlü şairimiz Yahya Kemal Beyatlı "Eski Mûsıkî" unvanlı şiirine;

"Çok insan anlıyamaz eski mûsıkîmizden
Ve ondan anlamıyan bir şey anlamaz bizden"

mısralarıyla başlar. Daha sonraki mısralarında Itrî'yi, Seyyid Nuh'u ve Hâfız Post'u zikrederek;

"Bu neslin ortada dâhîcedir başardığı iş,
Vatan nasıl karışır mûsıkîyle, göstermiş." der.

Daha sonra şiirini;

"Yüzeli yıl, sıra dağlar birer birer yücelir
Ve âkıbet Dede'nin anlı şanlı devri gelir.
Bu mûsıkîyi, o, son kudretiyle parlattı;
Ölünce ülkede bir muhteşem güneş battı."

diye bitirir.

Evet! Dede Efendi bir güneşti. Cenâb-ı Rabbülâlemin makamını cennet etsin.

(1)- Onunla ilgili yayınlarda; çilesini 1799 da tamamladığı söylenmekte ise de şeyhi Ali Nutki Dede'nin Defter-i Dervîşân'daki kaydından bu tarihin 6 Mart 1801 olduğu anlaşılmaktadır. Böyle bile olsa, çilesinin 1001 günden az sürdüğü muhakkaktır.

(2)- Dinî ve lâdinî ayrımı sadece bazı formların izahı açısındandır. Mânâ itibariyle böyle bir ayırım yoktur. "Âyîn"; bir dinî mûsıkî formudur.

İstifade edilen kaynaklar:

1) Büyük Türk Musikîsi Ansk./ Yılmaz ÖZTUNA / Kültür Bakanlığı Yayınları / I. Cilt/ 1990-Ank.
2) İslâm Ansk./ Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları / 23. cilt / 2001-İst.
3) Yeni Rehber Asnk./ İhlas Gazetecilik Holding AŞ./ 5. cilt / 1993 – İst.

PARAMPARÇA

BOLAT ÜNSAL

Güneş, nazlı nazlı
Selâmını verirken falezlere,
Baharını yaşıyordu
Körfez kenti Antalya.
Ben ve umutlarım el ele,
Sevdamsa sımsıkı zulamda.

Bir yanımızda kumsal,
Uçurumlar bir yanımızda.
Güneş çile saçıyor sabahlara,
Güneş hançer gibi sırtımda.
Çığlık çığlığa kuşlar
Palmiye dallarında,
Apartmanlara inat,
İnat kaldırımlara...

Burası hesaplaşma yeri.
Aşkımız yol ayırımında.
Bir yanım mavi dünyalar,
Bir yanımda yorgun kayalar.

Köhnemiş balıkçı motoru
Yırtarken sabahın bakireliğini.
Feryatlar yankılanır falezlerde.
Havalanır kuşlar gökyüzüne,
Düşer umutlarım suya.

Bense uçurumlarda kanatsız,
Bense saçılırım yerlere,
Ölürüm paramparça

VURGUNU DA YOSUN SARARDI

ANDAÇ

Sabah ezanı yeni okunmuş, gün alacakaranlıktan çıkarken ışıkları, dorukları bir gecede bembeyaz karlarla kaplanan Beydağları'na vurduğunda kış, geldiğini belli etmek istercesine şehrin etrafını yavaş yavaş kuşatıyor, Akdeniz'in incisini ürkütmeden uzaklardan seyrediyordu. Aralık ayı olmasına rağmen havalar daha soğumamış, dağların eteklerine serili duran körfezi gibi, Antalya'da yazdan kalan bir güne uyanıyordu.

Kahvemi yeni bitirmiş, günü karşılamaya hazırlanırken deniz, beni çağırıyor gibiydi. Vakit kaybetmeden Kaleiçi'nin sokaklarına daldım. Alâaddin Camii'nin duvarına yaslı duran iki katlı köhne evin kapısı, önünden geçerken aralandı, nasibine ayaklanmış Yusuf Kaptan ile karşılaştım. Kısa bir selamlaşmadan sonra, ayaküstü sohbetin küçük ısınmalarıyla dar sokakları, geniş adımlarla geçerek limandaki teknesine vardık. Kendi dünyasında yaşayan bu yaşlı balıkçının, yaşamak isteyip de yaşayamadığım bir hayatın içinde ömrünü geçirdiğini uzaktan seyrederdim.

Geceden hazırladığı 250 iğnelik sübyelerle bezediği barakadisinin yanına olta takımlarını, çayla dolu termosunu, yem kutusunu yerleştirdikten sonra, balığa beraber çıkalım teklifiyle karşılaştığımda şaşırsam da tereddütsüz kabul ettim. Limandan ayrılırken körfezin rahminde bir alak gibi, dağların eteklerine yapışmışcasına duran Sıçan Adası'nın arkasına barakadiyi dökerek avlanacaktık. Ona teşekkür etmek istiyordum. Kolayına yanına kimseyi almadığını bilirdim. Merakımı anlamıştı, kendince açıkladı; "Bazı sabahlar seni limanın taşları üzerinde oturup, körfezi seyrederek uzaklara daldığını görürdüm. Geçenlerde de Hüsnü Kaptan, senin dergide yazdığın 'Kanatlarında taşısın özlemi' adlı yazını okumuştu bana" dediğinde, beni kendine yakın hissettiği bir anı yakalamıştım herhalde. "Evet sisli bir günde İstanbul'a gidip Kızkulesi'ni kayığıma bağlayıp buraya getirerek ona olan özlemimi dile getirmiştim." Açıklamamı manidar bir bakışla karşıladı. "Eksik hayal etmişsin, buradaki Yivli Minare ile, saat kulesiyle söyleştirmen güzeldi, lâkin Antalya'nın Kız kulesi ile tanıştırmaman, derinliklerinde söyleştirmemen, ilginç olabilecek bir buluşmayı unutman bir eksiklik değil miydi?" diye açıklama yapınca afallamıştım, "Hangi Kız kulesi?" dediğimde ise gülerek; "Seni yarım Antalyalı, az önce limandan çıkarken üzerinden tekneyle geçtik ya!.." kalakalmıştım. Kaptan gülerek beni seyrediyordu. Birden eski Antalya'nın resimlerinde gördüğüm, limanı kesen iki kule gözlerimin önünde belirdi. Akşam olunca aralarına zincir gerilerek limana bekçilik yapan kulelerden, mermerli tarafında olanın adıymış Kızkulesi. Devam ederek; "O zamanlar üstü yıkılmış olan kulenin kalan taşları üzerinde geçmişti çocukluğum. Balık tutmayı, hele sırtı yeşil kefalleri avlamayı orada öğrenmiştim. Daha sonraları, liman yapılırken kalan son taşları da patlatıp yok ettiler. Şimdi limanın dibinde yatıyor, çoğu Antalyalının haberi bile yoktur." diye sitemini belirtmişti. Bense eksikliğimi, suskunlukla örterek adaya varana kadar konuşamadım. Sessizlik insanı sağır edecek kadar yoğundu.

Sıçan Adası yaklaştıkça büyüyordu. Açığına yaklaştığımızda barakadiyi hemen dökmeye başladık. Bir yandan da anlatıyordu; "buranın 50-80 metre derinliği vardır. Yem olarak sübyenin yanına biraz sardalye ve izmarit kullandım. Kuzu sübyeyi, grida sardalye ve izmariti sever. Bazen de lagos vurur, bakalım deniz kısmetimize ne verecek?" 2-3 saatlik boş vaktimiz vardı. Hemen oltalarımızı hazırlamaya başladık. Yem kutusundan karidesleri çıkartırken açıkladı; "Kırkgöz göletinden çıkartılan karidesler koyu renkli olurlar, geç eridikleri için makbuldür. Düden'in karidesleri ise açık renkli olurlar ve çabuk eridikleri için tercih edilmezler." Oltalarımızı salarken 'rastgele' dedik birbirimize. Mercan, barbun, izmaritle şansımızı deneyecektik.

Onu yakından tanımanın tam zamanıydı; "Sizin yaşantınızı hep merak etmişimdir. Umarım hayatından memnunsundur" diyerek denizci tabiriyle kaptana yem attım. Sanki alesta bekliyordu, yemi hemen yakaladı. "Denizi babam Rüstem Kaptan sevdirmiştir bana. Yelkenli bir teknemiz vardı. Birlikte balığa çıktığımızda, hem balıkçılığı öğretir, hem de birbirinden ilginç denizci hikâyeleri anlatarak büyütürdü beni. Yeri gelmişken birini anlatayım da vakit geçsin." Termostan sıcak çaylarımızı doldurdu, hikâyesine başladı. "Zamanın birinde kendinden yaşlı teknesiyle günü hep erken kamçılayan yorgun, ihtiyar bir balıkçı varmış. Uçsuz bucaksız denizmiş tek dostu. Bir gün günün sıradanlığını bozan seren direğine – biz burada ona bom direği deriz- konan bir martı olmuş. Balıkçı tuttuğu balıkları, eliyle martıya yedirerek kendine alıştırmış. Ne zaman onu sevgiyle okşasa, avuçlarında duyarmış sıcaklığını, gözlerini hissedermiş bakışlarının içinde. Martı pembe gagasıyla ne zaman öpse balıkçıyı, o da suskunluğunu bozarak ona söylermiş hasretin bildik çağrısını. İhtiyar balıkçı; "Ey martı kaderde seni sevmek varmış, seninle dalmak varmış şu koyu mavi engine" diyerek onunla sevgidaş olduğuna sevindiğini belirtirmiş. Bu dostluktan öyle mutlu olup duygulanmış ki, içinde senelerdir beslediği uçmak macerasını hatırlamış. Belki öyle de mutlu olunabilir belki de budur yaşam macerası, neden olmasın ki diye aklından geçirdiğinde martıya; "seninle uçmak isterim o beyaz hayaller ülkesine" deyivermiş.

Yusuf Kaptan çaylarımızı tazeledikten sonra kaldığı yerden devam ederek; "Limandakiler o akşam boşuna beklemişler yalnız balıkçıyı. Sabah onu aramaya çıktıklarında, körfezin açıklarında boş teknesiyle karşılaşmışlar. Ondan eser yokmuş. Görememişler az ileride dalgalara karışmış bir çift beyaz martıyı." Hikayesini bitiren kaptan kendince bir yorum yaptı; "Öylesine yalnız yaşamaktansa, bir martı olmak daha iyidir'i seçti herhalde" dediğinde biraz duygusallaşmıştı. Nedenini daha sonra anladım.

Nasıl ki donmuş yüreklerimiz, sebep olanı hatırlayınca sızlarsa, benim de gün doğusundan esmeye başlayan serin rüzgâr, soğuk ve tuzlu suyla uyuşan ellerim, bana çağrışımlar yaptırarak İstanbul'u hatırlattı. Boğazın koylarında bu aylarda sabırsızlıkla beklediğimiz lüfer akını başlardı. Uzak ama bildik bir musıkîyi hatırlatır gibi. Şimdilerde duyduğuma göre İstanbullu kofanadan, lüferden vazgeçtim çinekopu, sarı kanatı bulursa bayram ediyormuş. Gerçek İstanbul'un ruhu, güzelliklerini birer birer geri alarak, İstanbullu gibi gözükenlerden, intikam alıyor olmalıydı. Bu arada gerçek İstanbul sevdalıların elinde, geçmişin güzel hatıralarıyla köşelerinde eskiyi yad etmekten başka bir şey kalmıyordu maalesef... Neyse...

Yusuf kaptan bu arada iri bir mercanı tekneye aldığında yan gözle bana baktı. O an nedense sevimsiz gözüktü gözüme. Benim oltada ise izmaritler benimle vakit geçiriyorlardı. Keyiflenmişti; "Gençken sevgi rüzgârları doldururdu teknemi ve onunla hep ümide koşardım, bir kısrağın hırçınlığında... Teknem dalgalarla oynaşırdı. Bazen de bir buluta dalardım bilinmezin heyecanıyla... Böyle zamanlarda seslenirdim ufka doğru 'rüzgâr oldukça seninle oynayacağım hayat' diye. Aslında yorgun doğmuştur bizim gibilerin yüreği. Zor yıllarını yaşadım hep şu dünyanın. Bir tek deniz yoldaşım olmuş, bağrına basmıştır beni. O öğretmiştir bana 'bu gün dost olan yarın yürek yarasıdır' meselini. Teknemin üzerinde olunca gönlümün genç kaldığını hissederim. Ufku seyrederken söyleyemediklerimi salarım engine. Bazen de bir rüzgâr yetişir, saçlarımı savurur cevap verircesine. Bir martı yetişir, kanadıyla terimi siler, bir balığın elinden şeker yediğimde olmuştur, dudaklarıma konan bir busenin sıcaklığında... Yine de şu dünyanın sırlarını tam anlayamadan geçti seneler. Şimdilerde umutlar yorgun, ufka takılı gözlerle yaşlandım. Aldığını geri vermiyordu zaman." Bir nefeslik mola verdiğinde şaşkınlık içinde kalmıştım. Şiir gibi kelimeleri peş peşe döktürmüştü. Merakımı bakışlarımda yakaladı. "Üniversiteyi İstanbul'da okuyordum. Babamı deniz aldığı için Edebiyat Fakültesini bitirmeden dönmek zorunda kalmıştım." diye açıklamada bulundu. " Nasibim oltaya bağlanmıştı bir kere. Ben de yaşamı şiirce karşıladım." dediğinde söyleyecek söz kalmamıştı bende.

Sanki hırsını benden almak istiyor gibi, beni kıskançlıktan tekneye serecek, iri bir avı yakalamak istediğini hissediyordum. Umudunu ileriki avlara taşımak istercesine; "havalar biraz daha soğuyunca, ocak-şubat gibi, açıklardaki longoz'lardan aç kalan tongabaşlar, tepegöz mercanlar gelir ki kıyılara, işte ben onlara av derim. Seni o zaman da getiririm, ümidim yok ama, acemiliğin biraz azalırsa sen de o zevki yaşarsın." dediğinde gülümsüyordu. İşte tam o anda onu haklı çıkartacak mezgit sudan kafasını çıkarttı. Oltanın ucundan 'kaptan haklı' der gibi bana bakıyordu.

Yusuf kaptan iyice açılmış anlatmaya devam etti. "Denizde büyüdüğüm için, şu tepeleri karlı olan dağlara yabancı kalmış, dağların doruklarındaki köpükler hep yastığım olmuştur. Nadasa durmuş toprak gibi bazen sessiz akarız, bazen de sevdamız kabarır, dağlarca yüksekliğimiz olur. Çayırların yabancısıyımdır. Denizin derinliklerinde dolaşırken yosunlar, başak vermiş tarlalar gibi ayaklarıma dolanır. İşte bizim gibi balıkçıların hayatı böyle bir şeydir. Bizim sevdamız da bir başka olur."

İstediğim kıvama yavaş yavaş geldiğini hissediyordum. İnce konulara yavaştan bordalıyordu. Ses çıkartmadım. Artık oltamdaydı. Acı söyletir derler ya!.. Anlatacaktı. Anlattı da; "Hiçbir zaman çeşmebaşı güzelini beklememişimdir. Deniz kızını gözler ufka bakan gözlerimiz. Ne zaman acısa yüreğimiz, ne zaman göz yaşlarımız aksa, bağrımızda eğleşen tuzları temizleriz, yüreğimizdekileri değil. Bekleriz uzaklardan gelecek o sevgiliyi, bir martı kanadına takılmış o busesini." Sözü yarım kaldı, az evvel gizlice değiştirdiği oltasının sayesinde koca bir kuzuyu tekneye aldı. Yem kutusunun içindeki sübyeleri benden saklamıştı. Bu eski balıkçılar nedense biraz kötü kalpli oluyorlardı. Bakışlarımdan ne anladıysa gülüyordu. Bense küçük bir mercanla devam ediyordum ezilmişliğime...

Keyfi yerindeydi. Bir yem daha attım ona; "Yalnızlık zor olsa gerek senin için değil mi?" Birden oltama düşmedi, yemin etrafında dolandı. "Denizde yalnız sayılmam, dostlarım vardır. Bir tanesi köpük köpük dalgalar arasındaki mercan kayasıdır. Sonra martılar hem benim hem de onun sırdaşıdır. Mercan kayasının bazen hüznü getiren balıklarla da söyleştiğini çok görmüşümdür. Hadi sana onun da bir hikayesini anlatayım da dinle. Bu hikayeyi rahmetli babamdan dinlemiştim. İlk defa sana anlatıyorum. "Bağrını döven köpüklermiş kayanın tek dostu. Zamanın acımasızlığında günler birbirini kovalarken bir gün beklediği, yolunu gözlediği, hiç gelmeyecek olan, sulardan çıkıp gelmiş. Deniz kızı. Mercan kayası kendine yaslanıp dinlenen deniz kızını görünce, nefesini tutmuş, böyle bir güzelliği ilk defa seyrediyormuş. Sadece; "hoş geldin kimsin sen?" diyebilmiş. Deniz kızı da suskunluğunu bozarak; "Selam sana hep bekleyen kaya. Ben deniz kızıyım. Suda doğmuşum tıpkı bir balık gibi. Dalgalarla oynaşan saçlarım yosundandır. Kimse bilemedi içimdeki gizemi. Dalgalar sessiz kahkahalarımdı duyamadılar. Batık gemi misali dünyamı olta ile yakalayamadılar. Sana benzer kayalarda parçalandı köpük köpük umutlarım anlayamadılar. Gözlerim çoğu zaman tuz tuz oldu beklentilerimin kıyısında kurudu. Kalbim ise deniz kabuğu gibi, kimse kulak verip dinleyemedi, o içimdeki inciyi kimse fark edemedi. Hep bekledim, nasibini oltaya bağlamış olanı. Umutlarımı hep sakladım." diyerek susmuş.

Deniz kızı yeteri kadar dinlenmiş olacak ki yaslandığı kayanın bağrından uzaklaşırken, mercan kayası arkasından umutsuzca seslenmiş; "adın ne senin?" Deniz kızı tam dalacakken biran durup gülümsemiş; "benim adım yoktur, senin için istersen Cavidan olurum." diyerek gözden kaybolmuş. Mercan kayası göğsünde takılı kalmış bir tutam yosunla baş başa kalmış. Bağrı yosun kokuyormuş. Kaya ilk defa yüreğinin taş olmadığını anladığında bağrının kanamaya başladığını görmüş. O günden sonra mercan kayasının rengi hep kıpkırmızı olmuş.

Cavidan'ın hiç bitmeyen, sonu olmayan sevgi olduğunu sorup öğrenmiş. Mukaddes bir emanet gibi saklamış göğsündeki bir demet yosun parçasını. Yanından geçen her balıkçıya sorar olmuş deniz kızını görüp görmediklerini. Bir gün bir balıkçıdan öğrenmiş acı veren haberi. Deniz kızının uzak bir sahildeki deniz fenerine aşık olduğunu... Hep seyredermiş, ışıl ışıl deniz fenerinin gözlerini..."

Yusuf Kaptan balık tutmayı bırakıp, tekneyi açığa çevirdiğinde anlamıştım o kayayı göstereceğini. Bana dönerek; "görüyorsun denizde olup da vurgun yemeyen yoktur. Babam bana o kayayı ilk defa gösterdiğinde anlatmıştı bu hikâyeyi. O zaman çocuk aklımla olsam da anlamıştım babamın teknesine Cavidan ismini niçin koyduğunu, onun da göğsünde bir yosunun takılı kaldığını..." Kayanın kenarına geldiğimizde üstümüzde üç-beş martı belirdi, "İşte diğer dostlarımız da geldi, onlar da bilir kayanın türküsünü, onlar da çığlık çığlığa feryatlarıyla aramışlardı, o günden sonra dostunun sevdasını..."

Mercan kayasının üzerindeki yosunu gördüğümde, ben de etkilenmiştim. Umudun taşı sardığını bilmek ve bir şey yapamamak ne acıydı. Halbuki bir el uzansa o taşı çıkartsa, bir şekil verse taş ustası gibi, hayat belki de daha güzel olurdu. Kayadan ayrılırken artık biliyordum Yusuf Kaptan'ın teknesine niçin yosun adını koyduğunu, anlattığı hikayelerin nerelerinde gizlendiğini... Konuşmasına devam ederek; "ne zaman balığa gece çıksam gözlerime ay ışığı değer, suda görürüm yıkandığını. Ay ışığı olsun, akıntı olsun balığın bolluğunu işaret eder bize. Gece soğuk olsa da, güneşe hasret ruhumuz hep ıslak olur, yine de sevdamızın ateşi içten içe yanar, onun için biz denizciler hiç üşümeyiz." Dedi.

Eski yerimize geldiğimizde çekinerek sordum; "babanı nasıl deniz aldı?" sorumu ikilemedi. "Bir şubat sonuydu. Geceden açıldı. Açığa gidip longoz'lerde şansını deneyecekti. Yatakları iyi bilirdi. Herhalde aniden deniz çıkmış olmalı ki geri dönmedi. Arkadaşı olan Mustafa Ekizler'in teknesiyle aramaya çıktık. Tekneyi dahi bulamadık." diyerek konuyu kapatırcasına barakadiyi çekmeye başladı. Aldıklarını geri vermeyen deniz bu sefer kaptana cömert davranmıştı. Nasibi, yorgunluğunu gidermişti.

Dönüş yolunda son şansımı deneyerek açıkça sordum; "Bağışla beni senin hiç cavidanın olmadı mı, yosun takılmadı mı oltana?" Kısa süren bir sessizlikten sonra; "hepimizin bir cavidanı vardır. Benim yosunum eskilere takılı kaldı." diyerek gözlerini Geyikbayırı'na doğru çevirmiş, inceden bir şarkı mırıldanmaya başlamıştı. Nağmeler kulağıma çok hoş geliyordu.

Ne bahar kaldı ne gül ah ne de bülbül sesi var
Ne o canan ne bir ümit ne gönül neşesi var
Çekecek bence hayatın daha bilmem nesi var
Ne o canan ne bir ümit ne gönül neşesi var

Şarkı bittiğinde anlatmaya başladı; "Onunla bir dost meclisinde karşılaşmıştım. Orada Rakım Elkutlu'nun Beyati makamındaki bu şarkıyı okumuştu. Cavidan mı, yosun mu ne dersen de, işte o an oltaya yakalanan ben oldum. Sonra evlendiğini duydum. Daha sonraları zaman zaman görürdüm. Kucağında çocuğuyla, kocası yanında bazen balık almaya gelirdi. Bir ara uzun zaman göremedim. Şimdilerde torunuyla uğrar, yine balığı benden alır. Konuşmayız. Sözlerin bir şey ifade etmediğini biliriz. İşte hikâyem bu merakın gitti mi?" diyebildi.

Kim vardı ki denizin tuzu bağrında kurumuş olup da vurgun yememiş olsun. Gözler Geyikbayırı'nda takılı kalmış, dudaklarda kifayetsiz şarkı... Limana yaklaşırken devam etti; "Biliyorum bir gün bitiş benim içinde belki ufuk çizgisinde olacak, orada belki bir güneşle buluşacağım, belki batan bir Ay'la... Kim bilir belki de onun gözlerinde bitecek yolculuğum. Dalacağım o bitmeyen hikâyenin derinliklerine... Açıklar hep bizim gibileri bekler." dedi ve sustu. Tükenmişti

İyi mi yapmıştım, yoksa kötü mü? Bilemiyorum. Eteğindeki taşları dökmüş, bir nevi çıplak kalmıştı karşımda. 'Sevmek tende değil gerçek sevgi sahip olmamaktan geçer' diyemedim, o zaten bunu yaşıyordu.

Limana girerken Kız Kulesi'nin yerini artık biliyordum. Üzerinden geçerken karar verdim. Buradan bir taş çıkartıp hatıra olarak saklayacaktım. İçindeki bir sürü sırlarıyla birlikte ve eminim üzeri onun da yosun kaplı olacaktı.

Tekneden ayrılırken bu güzel gün için tekrar teşekkür

ettim. Bana düşen nasibim torbamın içinde kalmıştı. Yanından ayrılıken, birden ayılmış olacak ki telaşla arkamdan seslendi; "Ya... Senin?" dediğinde geç kaldığını anlamıştı. Yusuf Kaptan'a el sallayarak uzaklaşırken sadece gülümseyebilmiştim.

SÖZ ORUCUNU TUTAMADIM

HASAN TÜLKAY

Yeni yıla yeni bir başlangıç yapmak için karar vermiştim: Tarikat ve tasavvuf erbabının çok tekrarladığı bir Peygamber tavsiyesini iliklerime kadar hissederek yaşayacaktım ki, insanlığımı yaşatabileyim.

AZ YE... AZ KONUŞ... AZ UYU...

116 kiloluk yağ tulumunu her ay iki kilo tasfiye ederek, -yetişirsek- gelecek seneye bir görüntü kirliliğini silecektim... Bunun için hekime, diyetisyene, televizyonlardaki sağlık programlarına, hatta Saraçoğlu hocaya, Maranki'ye müracaata gerek yok... "Üç beyaz"ı asgarîye indirdim...Biraz da hareket... Daha iki haftada hafiflediğimi hissetmeye başladım...

Yarı ölüm uyku vaktinin en az iki saatini kitaplara tahsis ediyorum. Onbeş günde beş kitap okudum:

Okudukça "var"lığımın farkına varıyorum...

Yazmak da kendinle konuşmak , yayınlamak okuyanlarla hasbihâl etmek sayılacağından söz orucu niyetine yazmaktan da vazgeçecektim. Hem şimdiye kadar yazılmamış, söylenmemiş ne kalmıştı ki?.. Üstelik bizim gibi unvansız, rozetsiz, etiketsiz bir öğretmen eskisinin yazdığını, söylediğini kim okur, dinlerdi?..

Ne yaptım, ne dediysem; kendime söz dinletemedim; söz orucunu bozdum... Önce "Ocak"tan gençler, sonra "Vakıf"tan arkadaşlar ve "Nevzuhur" gönül dostlarının yazı-sohbet-seminer davetlerinden kaçamadım. "Söz uçup gidiyor, yazıyla zaptedelim... Hayatımdan, fikriyatımdan birkaç çizgi, üç beş kelâm hatıra kalsın.." diyerek, klavyenin tuşlarına basmaya başladım...

YENİDEN YENİ BAŞLANGIÇ LÂZIM

Başlayacağım ve boşlayacağım meşguliyetleri seçemeden, yolun sonuna doğru geldim.

Okumak ve yazmak, çocukluğumdan beri vazgeçemediğim iki güzel hastalık... Fakat ne okuyacağım yazacağım konusunda ciddî bir mürşidim, ustam, yol göstericim olmadı... Biraz rahmetli Osman Yüksel Serdengeçti'ye "öykünerek", biraz da "teşkilât"ın telkin ve tavsiyelerine uygun şekilde yüzlerce kitap, dergi, makale okudum. (Ocak talimatına göre desem daha münasip...) Kendimi bulduğum, kendimi bildiğim ve ergenlik çağının haz ve ürpertilerini şaşkın bir heyecanla yaşadığım Ortaokul yıllarından itibaren, Ülkü Ocakları'ndaki ağabeylerimizin, her birini birer ülkü devi gibi gözümüzde çok büyüttüğümüz başkanlarımızın "Bunları okuyun" buyurdukları bütün kitapları okudum desem abartmış olmam... Nihal Atsız, Osman Yüksel Serdengeçti, Necip Fazıl, Nurettin Topçu, Osman Turan, Mehmet Kaplan, Arif Nihat Asya, İbrahim Kafesoğlu, Necdet Sevinç, Sevinç Çokum, Peyami Safa, Erol Güngör, Cemil Meriç, Seyit Ahmet Arvasî, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Mehmet Niyazi Özdemir, Abdurrahim Karakoç, Niyazi Yıldırım Gençosmanolu, Emine Işınsu, Bahaeddin Özkişi, Yavuz Bülent Bâkiler... Fikir ve heyecanlarımızın kaynağı sembol isimlerdi... Ziya Gökalp, Mehmet Akif Ersoy yakın tarihimizden kılavuzlarımız... Kendi aralarında da kavgaları, çelişkileri olan bu zevatı "Türk-İslâm Ülküsü"nün fikir, sanat, edebiyat bayraktarları olarak sevdik, benimsedik, anlamaya çalıştık. Başbuğ Türkeş, Dündar Taşer yazıları, Kurt Karaca, Necmettin Hacıeminoğlu okumak ise "teşkilat"ın ve ülkücülüğün farz-ı aynları arasında tartışılmaz bir mecburiyetti...

Tabii ki dinimiz İslâmı da en temiz ve en güvenilir kaynaklardan öğrenmek vazifemizdi. Ömer Nasuhi Bilmen, Hasan Basri Çantay, Elmalılı Hamdi Yazır, Ahmet Hamdi Akseki... Meâl, tefsir ve ilmihâllerine en çok güvendiğimiz alimlerimizdi... Büyüklerimiz " Riyazüs Sâlihin"i ise en muteber hadis külliyatı olarak tavsiye etmişlerdi... Doğrusu bu isimler etrafındaki İslâmî külliyatı külliyen okudum, anladım, meczettim diyecek cesaretim yok... Okudukça okumamış gibi yeni bir şey keşfediyorum, hayretim şaşkın bir hayranlığa tebdil ediyor... Günümüzdeki isimlerden ise Emin Işık ve Hayrettin Karaman hocalardan çok istifade ettiğimi söyleyebilirim. İkisi de günümüze, günümüzün diliyle Müslümanlığı çok güzel anlatıyorlar...

Çocukluğumda "Salalı Hoca"dan Kur'an okumayı öğrenmiş, "Halvacıoğlu Abdurrahman Dayı"mızdan da Risale-i Nur dersleri almıştım. Sonradan ikisini de devam ettirmedim. "Vatan elden gidiyor" telaşıyla "ocak" "bucak" işlerine koştuk... Nutuklar, konferanslar, geceler, mitingler, yürüyüşler, şiirler, bildiriler, sohbetler, seminerler, beyannameler, basın açıklamaları... her şeyin toz-duman olduğu, kör-dövüşü yaşadığımız gençlik yılları... Kan ve barut kokan, bomba seslerinin sağduyunun sesini boğduğu, can güvenliği endişesi taşıdığımız, evimizden helâlleşerek çıktığımız 1970'li yıllarda bile önüme geleni, elime geçeni okuyordum. Sağdan-soldan her yayını takip etmeyi "Düşmanın silâhıyla silâhlanmak" zannediyordum. Derin güçlerin ayrıştırıp vuruşturduğu frenkayştan kokulu fraksiyoner yayınlara ayırdığım zamanlara yanarım...

İSTERSE ÖVÜNMEK GİBİ OLSUN...

Ben biraz farklıydım. Muhitimdeki akranlarımdan kitaplara aşık, okumayı ibadet sayan nadirdi. O halde bile Türk edebiyatının zirveleriyle tanışmak nasip oldu. Sadece edebiyat derslerimizde adı geçen birçok meşhur yazarımızı, bazı klâsiklerimizi Öğretmen Okulu yıllarımda okudum. Bilhassa Köy Enstitülerinden tevarüs eden okulların kütüphaneleri çok zengindi. Zamanın ileri gelen önemli dergileri –meselâ Varlık, Hisar, Türk Dili, Türk Edebiyatı, Kemalist Ülkü, Yeşilay vb.- kütüphanemize düzenli gelirdi. Dünya Klâsikleri Tercümeleri de tam takım kütüphanelerimizde mevcuttu. Reşat Nuri Güntekin, Halide Edip Adıvar, Refik Halit Karay, Cahit Sıtkı Tarancı, Yahya Kemal Beyatlı, Kemalettin Kamu, Behçet Kemal Çağlar, Basri Gocul, Nihat Sami Banarlı, Semiha Ayverdi, Tarık Buğra, Ahmet Kabaklı, Ergün Göze gibi yerli yazar ve şairlerimiz yanında Batı ve Rus klâsiklerinden örnekler de okudum. Victor Hugo, Balzac, Tolstoy, Dostoyeski etkilendiğim yabancı isimler...

NAZIM'I KİM KOMÜNİST ETTİ?..

Bu arada kim ne derse desin; komünist Nazım Hikmet'in, Kemal Tahir'in, Atilla İlhan'ın, Sabahattin Ali'nin eserlerinde de kendimi buldum. Tertemiz bir Türkçe ile İstanbul'un fethinden Mevlâna aşkına kadar şiirler yazan Nazım Hikmet'i Moskof'un kucağına iten süreçte tek suçlu Nazım mıydı?.. Şiirlerinde ve hikayelerinde yoksul Anadolu'nun "Kağnı" "Ses"ini duyduğumuz Sabahattin Ali'yi hunharca katleden sistem patronlarının hiç mi suçu yoktu?.. Fakir hemşehrimin (Baykurt) kaba toplumsal realizmi, Mahmut Makal köycülüğü, hatta eşkıya "İnce Memet"i yazdığı günden beri Nobel rüyası gören Yaşar Kemal'in "toplumcu yazıncılığı" köylü çocuğu da olmama rağmen beni açmamıştır. Solcu edebiyat öğretmenlerimizin ödev olarak zorla okuttuğu bu romanlara da epey vakit ve göz nurumu hebâ ettim...

KAYINPEDERİM "HACI BABA" DEDİ Kİ:

"Ulan Hasan Efendi, bu kadar abur cubura göz yorduğun kadar Kur'an'a düşseydin, şimdiye kırk kere hafız olurdun..."

Dünden beri bu söz kafama dank etti... Ben ki binlerce,

hattâ milyonlarca sayfa kitap okumuştum. Yüzlerce bildiri, açıklama, haber kaleme almıştım. Gündelik hayatımın kısmı azamını bile bir ülkü uğruna okumaya, yazmaya, gezmeye ayırmışken; aslî vazifelerimi ihmâl etmiştim... Hem de memleketin, milletin, dünyanın geldiği nokta ortadaydı... Biz istediğimiz kadar bağıralım, çağıralım; ALLAH'ın bir gazabını veya inâyetini almadan aleme nizam veremeyeceğiz... Üstelik bu hengâmede kendi iç nizamımızı da kaybediyoruz...

Yarından tezi yok, çocukluğuma, KUR'AN'a döneceğim... Yeniden Kur'an öğreneceğim... Hem de tecvidiyle kıraat edecek kadar...

KALEMİN VE KELÂMIN HAYSİYETİ ADINA...

Yeniden yeni bir başlangıçta kararlıyım... "Yazdık ta ne oldu?.." sızlanmasına son... Az fakat öz yazacağım. Sözün özünü yakalamaya çalışacağım...

Başlayacağım ve boşlayacağım işlerin dökümünü çıkarıp, emeğimi bir eser inşâsına teksif edeceğim. İddialı bir lâf ettim amma, piyasadaki yazılı basılı kâğıt israfına bakınca, "Kalemin ve kelâmın haysiyetine inanan Hasan hoca, niye kitapsız gitsin bu dünyadan?.." diyorum...

Eskilerin tabiriyle:

Gayret bizden...

Tevfik Allah'tan!...

Müşevvik dostların da duasıyla tabii...

BAŞUCU KİTAPLARI KAYNAK ESERLER

MEHMET ŞADİ POLAT
msadipolat@gmail.com

Araştırmacı Yazar Oğuz Çetinoğlu'nun dördüncü kitabı da Bilgeoğuz Yayınları arasında çıktı.

'OKYANUSA AÇILAN KAPILAR – Tefekkür Mayası Röportajlar' isimli kitap, 14 X 21,5 Cm. ölçülerinde, 590 sayfa.
Kitapta, tefekkür mayalayan 50 adet röportaj var. Röportajlar okuyucuyu; sanata, kültüre ve hayata... okyanus enginliğindeki ve derinliğindeki hayatın kendisine götürüyor.

her biri alanında uzman olan 50 kişi, toplam sayısı 1.000'e yaklaşan sorulara; bâzen *'efrâdını câmi – ağyarını mâni'* kıvamında, bâzen de onlarca sayfalık makalenin mâkul ölçüdeki özeti hacminde cevaplar veriyor. Her bir cevap içerisinde, millî-mânevî değerlerimizle ilgili cevherler, bir bardak çay içerisinde erimiş şeker gibi sunuluyor.
Cevaplarda dünün tahlilleri, günün değerlendirmeleri, yarınların tahminleri yapılıyor.
Röportaj yapılan kişilerden bâzıları şöylece sıralanabilir: Prof. Dr Abdülaziz Bayındır (İlahiyatçı), Prof. Dr. Alâeddin Yavaşça (Tıp Doktoru, Müzisyen, Bestekâr), Prof. Dr. Bekir Karlığa (İlahiyatçı), Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu (Kütüphâneci), Prof. Dr. Nevzat Atlığ (Tıp Doktoru, Müzisyen-Koro Şefi), Prof. Dr. Orhan Türkdoğan (Sosyolog), Prof. Dr. Ömer A. Aksu (Ekonomist), Prof. Dr. Reha Oğuz Türkkan (Merhum, çok yönlü âlim), Prof. Dr. Sabahattin Zaim (Merhum, çok yönlü âlim), Prof. Dr. Sâlih Tuğ (İlahiyatçı), Prof. Dr. Suphi Saatçi (Mimar), Prof. Dr. Tayyar Sarıoğlu (Kalp Cerrahı), Prof. Dr. Turan Yazgan (Ekonomist-Türk Dünyası Uzmanı), Doç. Dr. Abdulvahap Kara (Tarihçi), Doç. Dr. Ahmet Turan Alkan (Yazar), Dr. Akkan Suver (Gazeteci), Dr. Cevdet Akçalı (E. Milletvekili, Hukukçu, Gazeteci, Yazar), Dr. Lale Aytaman (E. Vali ve Millevekili), Acar Okan (Kültür Bakanlığı E. Müsteşarı), Altan Deliorman (Tarihçi-Yazar), Beşir Ayvazoğlu (Edebiyatçı-Yazar), Bozkurt İlham Gencer (Müzisyen), Erol Kılınç (Yayıncı), İbrahim Mirmahmutoğulları (İşadamı), İsmet Bozdağ (Tarihçi-Yazar), Mehmet Güntekin (Müzisyen), Nesrin Sipahi (Ses Sanatkârı), Nevzat Kösoğlu (E. Milletvekili, Yazar), Nuri Gürgür (Avukat, Türk Ocakları Genel Başkanı), Oğuzhan Cengiz (Yayıncı), Rauf Denktaş (KKTC Kurucu Cumhurbaşkanı), Taşkın Tuna (Fizik Y. Mühendisi, Yazar),
Kitaptaki her bir röportaj, ilmî tez ağırlığında ve ciddiyetinde. Başucu kitabı olarak her zaman zevkle okunabilecek, yararlanılabilecek bilgilerle dopdolu.
Oğuz Çetinoğlu'nun üçüncü kitabı: **'TARİH SÖZLÜĞÜ / Deyimler - Terimler - Kavramlar – Kelimeler'** adını taşıyor. 14 X 21 Cm. ölçülerindeki kitap 488 sayfadır.

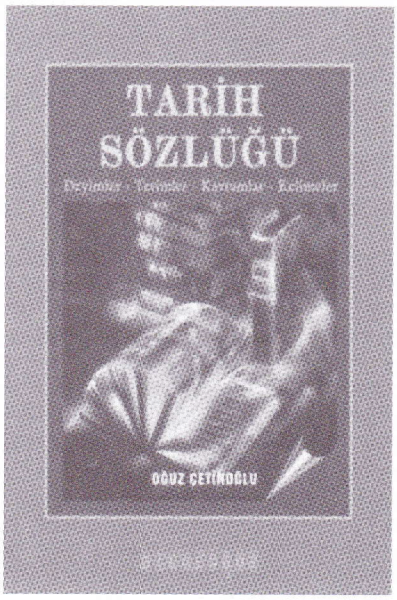

Sözlükte, tarih kitaplarında geçen kelimelere, yer ve şahıs isimlerine, ve tarih deyimlerinin yanında, geçmiş dönemlerde kullanılan, Türkçe'mizin zenginliğinin ve güzelliğinin örnekleri olmalarına rağmen, ne yazık ki unutulmuş deyimlerin açıklamalarına da yer verilmiştir.
Tarih bir rehberdir. Tarih sözlükleri de tarih ilminin rehberidir.
Tarih Sözlüğü; ihtiyaç hissedildikçe başvurulacak bir kaynak eser olarak; özellikle Türk milletinin ve yeterli ölçüde de diğer milletlerin tarihini doğru ve kolay anlamamızı sağlıyor.
Sözlükler genelde ulaşılmak istenen belli bir bilgi için başvurulan ve sonra kitaplıktaki yerine konulan biraz da sıkıcı kitaplardır. Bu

yönleriyle aynı zamanda sevimsizdirler.
Oğuz Çetinoğlu'nun Tarih Sözlüğü; doğru bilgileri yumuşak ifâdelerle, inandırıcı bir üslupla ve akıl-mantık ile heyecanların mükemmel uyumu-karışımı denilebilecek bir anlatım tarzı ile rahatça okunabiliyor. Bir konu için sözlüğü eline alanlar, '*Acaba şu konuda neler yazmış*?' merakının yönlendirmesiyle, diğer sayfalara da göz atmak ihtiyacını hissediyorlar.
Tarih Sözlüğü; yalnızca sözlükten ibâret bir kitap değil. Dünyada, Türkiye'de ve İstanbul'da ilkler, en'ler gibi merak uyandıran, bilinmeyen, öğrenildiği halde unutulan bilgilere ulaşılmasını da sağlayan bir kültür köprüsüdür.
Çetinoğlu'nun ikinci eseri, 17 X 24 Cm. ölçülerinde, 4 cilt hâlinde yaklaşık 4.000 sayfalık: '**Açıklamalı Yorumlu, KRONOLOJİK Kültür, Sanat ve TARİH ANSİKLOPEDİSİ**' dir.
Tarih; dil ve edebiyat gibi, bir milletin bütün fertlerinin bilmesi gereken kültür hâzinelerindendir. Çünkü tarih, geçmiş hakkında bilgi vermekle birlikte, geleceği şekillendiren bir rehberdir.
Tarih ilmi, kişi ile mensubu bulunduğu millet arasındaki köprüdür. O köprü kurulmadan, üzerinden defalarca geçilmeden insan topluluklarının millet hâline gelmeleri mümkün olamaz.
Tarih ilmi, sınırları çizilemeyecek kadar geniş bir alan içerisinde insanoğlunun zaman ve mekânla olan ilişkilerindeki mücâdeleleri hakkında bilgi hazineleri sunarak insan şahsiyetinin kemâle ermesine de katkıda bulunur.
Bir milletin tarihi aynı zamanda, farklı kültürleri tahlil ederek millî kültürün oluşmasını ve gelişmesini sağlar.
Özellikle bizim tarihimiz; milletimizin ve kültürümüzün geniş coğrafyalardaki izleri ve şekillendirici etkileri sebebiyle yeni nesillere ne olduğunu ve nasıl olması gerektiğini gösterecek özgüven kazandırır.
Tarih Ansiklopedisi; ister profesyonel olsun, ister amatör...
Tarihe ilgi duyanlara, milletimizin köklerine, inançlarına, coğrafyasına, edebiyatına, ilmine ve irfanına, kültürüne, güzel ve örnek ahlakına dair bilgi sâhibi olmak isteyenlere, yeni açılımlar sağlıyor.
İkinci adı; '*7007 Yıllık Dünya Tarihi*' olan kitapta, Milattan önce 5.000 yılından 31 Aralık 2007 tarihine kadar; savaş, keşif, ilmî buluş, tabiat âfetleri, facialar, spor, tıp, sanat, kültür, edebiyat alanında cereyan etmiş bütün önemli olaylar ile tarihe mal olmuş kişilerin biyografileri, düşüncelerinden ve eserlerinden örnekler verilerek, hakkında yazılanlarla birlikte kitapta yer alıyor. Bölüm aralarına, çay-kahve molası niteliğinde tebessüm ettiren düşündüren fıkralar, anekdotlar yerleştirilmiş.
Oğuz Çetinoğlu'nun 2006 yılında yayınlanmış ilk kitabı '**KÜLTÜR ZENGİNLİKLERİMİZ**' 14.5 X 21 Cm. ölçülerinde ve 380 sayfa.
Kitapta; Türkiye'mizde; yanlış bir isimlendirme ile, '*etnik gruplar*' olarak anılan, Türk kültürü potasında eriyip kaynaşmış olan ve Kültürel Zenginliklerimiz olarak kabul edilen Abazalar, Afşarlar, Aleviler, Arnavutlar, Bektaşîler, Boşnaklar, Çeçenler, Çepniler, Çerkezler, Çingeneler, Dürziler, Ermeniler, Gürcüler, Kürtler, Lazlar, Mevleviler, Museviler / Yahudiler, Nasrutiler ve Keldaniler, Nusayriler, Rumlar, Sarıkeçililer, Süryaniler, Şiiler, Tahtacılar, Tatarlar, Türk Ortodokslar, Vehhabiler, Yörükler...günlük yaşayışları ve nükteleriyle okuyucuya sunulmaktadır.
Oğuz Çetinoğlu bu kitabında; birleştirici-kaynaştırıcı bir üslupla, Kültür Zenginliklerimizi oluşturan etnisiteye ve inanca dayalı grupları, '*öteki*'leştirmeden tarihî gelişimleriyle inceliyor.
Üniter devlet yapımızı bozmaya çalışanlara, içimizden sun'i bir millet oluşturmaya ve oluşturdukları bu çatışma çıkarmak suretiyle maddî menfaat sağlamak düşüncesinde olanlara mükemmel cevaplar veriliyor.
Herkes bu kitapta kendinden veya tanıdıklarından, sevdiklerinden bir şeyler bulacaktır. Tanımadıkları hakkında bilgi edinecek, onları sevecektir.

YÜRÜDÜM
HİKMET KAYA

Bu güz soğuğunda
Yapraklar serilmişken yollara, donuk
Bir rüzgar esti, soğuk,
Üşüdüm.
Sarıldım paltoma sımsıkı
Dallarda inatlaşan yaprakları gördüm
Güldüm. –soğuğa meydan okurcasına-
Kaldırım kenarında bir çocuk gördüm
Paltosu yoktu üzerinde
Titredim birden
Arkama bakmadan yürüdüm
İşte şimdi de yağmur başladı
Islanıyorum
Girdim bir çay ocağına, hemen ayak üstü
Buharı üstünde, sıcak bir çay istedim
Yudumlarken çayımı düşündüm
Aklıma o çocuklar geldi üzüldüm.
Neden böyle oluyor diye sordum kendime
Olmadı cevap vermedim
Çıktım dışarı beynimde binbir düşünce
Unutmaya çalışarak yoluma devam ettim
Günler sonra orada
O kaldırım kenarında
Bir kalabalık vardı
Meraklandım.
Görmeye gittim
İçim parçalandı döndüm
Çaresizliğin verdiği acı ile kıvrandım
-Donarak ölmek nasıl bir şey acaba-
Bilmiyorum ve bilmek de istemiyorum
Sonra birden gözlerim kamaştı
Kar yağmaya başlamıştı
Çocuğun yatağı toprak
Yorganı ise kar olmuştu
Ölmek istedim
Oysa ne tuhaf gelmişti bana ölüm
Aynı anda bir gülüşme duydum arkamda
Üstü başı yırtık bir çocuk daha
Elinde bir parça ekmek vardı
Mutluluğu ise belliydi yüzünde
Yürüdü yavaş gülerek
Sevindim.
Ama aklım karmakarışık oldu
Düşünemiyorum
Bu çelişkilerle beraber ben
Yürüdüm.

KİTAP KÖŞESİ

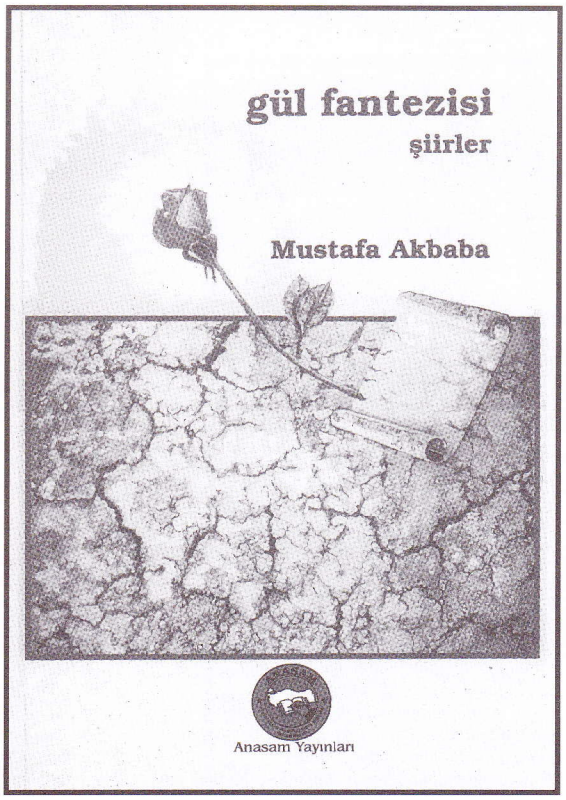

ESERİN ADI	: GÜL FANTEZİSİ
YAZARI	: MUSTAFA AKBABA
YAYIN TÜRÜ	: ŞİİR
YAYINCI KURULUŞ	: ANASAM YAYINLARI
YAYIN TARİHİ	: 2001
ISBN NO	: 975 – 6763 – 40 – X
KAPAK DÜZENİ	: AHMET HAMDİ EKİZER

Şairin, daha önce 1992 ve 1994 yıllarında kendi imkânları ile neşrettiği GÖLGE MİSÂLİ ve MÂZÎ EFSÂNESİ adını taşıyan kitaplarındaki şiirleri bir araya toplayan ve bunlara 12 şiir daha ilâve edilerek meydana getirilen, hece vezniyle yazılmış 48 şiirden oluşan bir kitap.

"Mustafa Akbaba' nın kendine has, orijinal bir söylem biçimi vardır. Sanki mâzi' nin sihirli havasını mısralarına saklamış ve onu tatlı bir akşam rüzgârıyla sunar gibidir."

"Akbaba, kelimelerin kuyumculuğunu üstlenmiştir. Elinde yağlı boya fırçasıyla, ender rastlanan manzaraları resmeden, estetik anlayışı çok yüksek bir ressamdır. Dış âlemin resmini çizerken, kendi iç âlemini; hatta toplumun ortak nabzını da resme usulca gizler. Farkına varmadan, o manzarayı seyre dalarsınız."

"Seçtiği konularla, sürdürmeye çalıştığı uslûp bir birini tamamlar. O' nun dokunuşları, rahatsız edici bir yumruk değil, ışığın sudaki dansına benzer. Yumuşak ve pamuksu..."

"Sadece psikolojik muhteva değil, sosyal muhteva da taşıyan şiirlerinde 'mesaj' öne çıkmadan, karşınızda sizi beklemektedir. Olayın içinden mesajı, siz çeker çıkarırsınız.
Dranas' ın 'Fahriye Abla' sı, Kemalettin Kamu' nun 'Bingöl Çobanları', Ahmet Tufan Şentürk' ün 'Fahriye ve Denginur' u, birer şiir kahramanlarıdır. Şair bu kahramanlar ile kendi ruh kökünü yaşatır. Özlemlerini, çilesini, arayışlarını bu kökle sergiler. Akbaba' mız da 'Meyhaneci Resûl' tiplemesiyle, aynı yokuşa tırmanır. Yenikapı'da müşterileriyle birlikte her gün içen Resûl, bir gün ortadan kaybolur. İçkiyi bırakıp, camide beş vakit namaz kılmaya başlayan meyhaneci' nin ruhundaki huzuru bulursunuz şiirinde."

"Sabah Namazından Çıkan İhtiyarlar' ı yazarken, ak saçlı, benzi soluk ihtiyarların kırılmış bir tesbih gibi, ağır aksak adımlarla sabahın loşluğunda kayboluşlarını ne de güzel dile getirmiştir Akbaba."

"Aruz tadında bir şiir biçimi..."

"Şiirin geometrisi yekparedir, bütündür. Kopuk, birbiriyle kavgalı kelimeler göremezsiniz. Aşırılık ve isyan yoktur. Kavurucu, kahredici, çılgın ve sivri bir doku bulunmaz. Yakan bir alev topu olmak yerine, ılıman bir yaz havasıdır şiiri. Güzel dilimiz, onun dilinde daha bir güzellik kazanır. Muhayyel bir dünyanın bize açılan penceresidir."

"Hisar akımının bayraktarıdır veya devamıdır diye bilirim."

"GÜL FANTEZİSİ kalbinin rengidir."

(Mustafa CEYLAN / Şair – Araştırmacı Yazar / Bizim Faruk Nafiz / Akdeniz' de İklim Dergisi / Sayı 1 / Mart – Nisan 2002 / Antalya)

NOT: İlgilenenlere, kargo masrafı alıcıya ait olmak üzere ücretsiz olarak gönderilir.
Tel: 0242 241 80 62 – 63

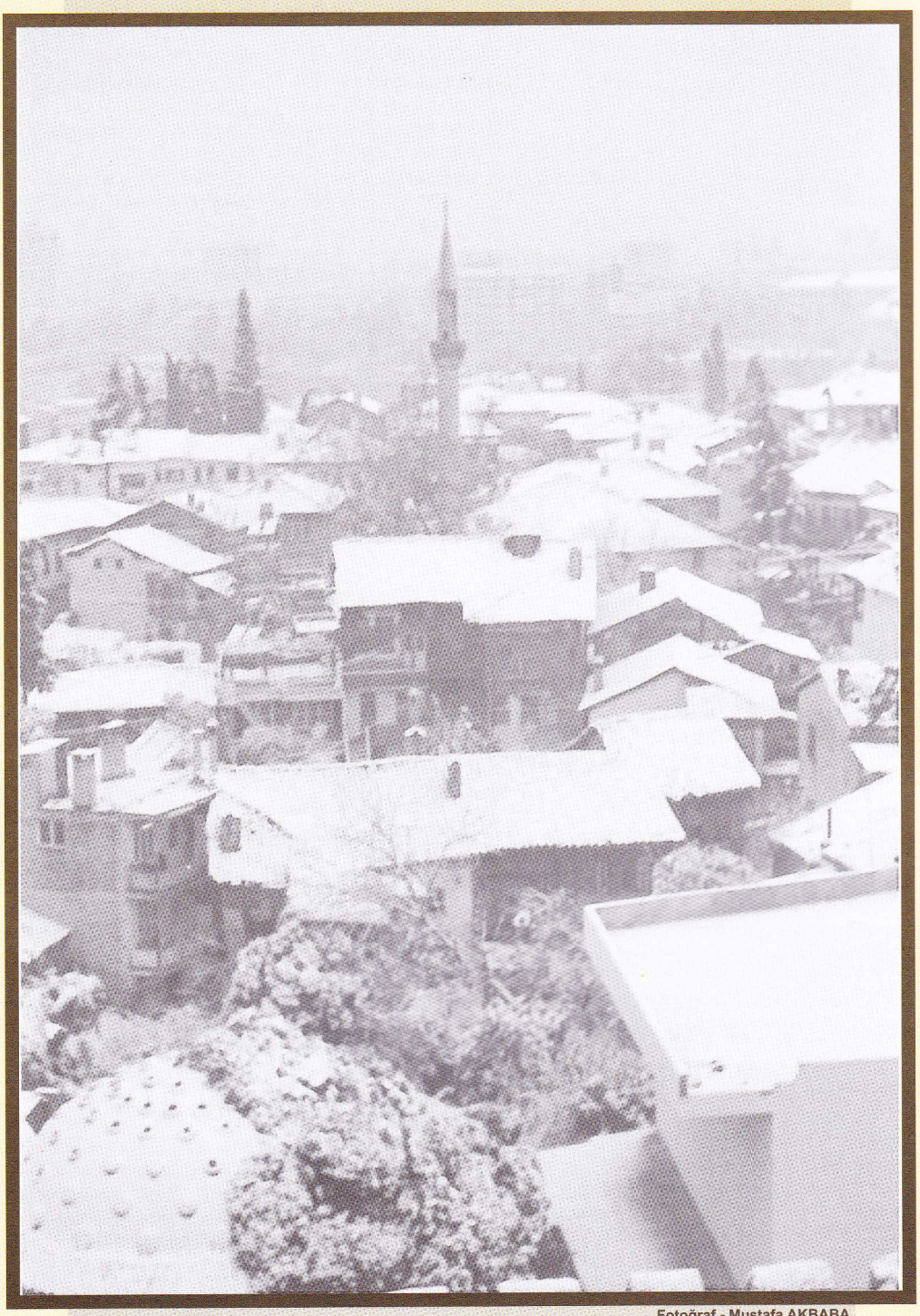

Fotoğraf - Mustafa AKBABA

KALEİÇİ

Antalya'ya yaklaşık kırk sene aradan sonra yağan kar - 1993